

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA  
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

**Podpora vzdělávacích programů na středních školách z fondů EU**

EU funds for educational programmes at secondary schools

Student:

Aneta Raková

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Anna Neumannová

Ostrava 2010

# ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

## **Prohlášení**

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně.“

Ve Valašském Meziříčí dne 7.5.2010

.....

Aneta Raková

## **Poděkování**

Ráda bych na tomto místě poděkovala RNDr. Anně Neumanové za odbornou pomoc a vedení při tvorbě mé bakalářské práce.

## Obsah

1 Úvod .....	6
2 Programy Evropské unie na podporu vzdělávání.....	4
2.1 Comenius .....	5
2.1.1 Zaměření programu Comenius.....	5
2.1.2 Cíle programu Comenius.....	6
2.1.3 Typy aktivit v programu Comenius.....	7
2.1.4 Comenius v praxi.....	8
2.2 Leonardo da Vinci .....	9
2.2.1 Zaměření programu Leonardo da Vinci.....	9
2.2.2 Cíle programu Leonardo da Vinci.....	10
2.3 Erasmus .....	10
2.4 Grundtvig .....	12
2.5 Jean Monnet .....	13
2.6 Průřezový program .....	14
2.7 Vzdělávací politika Evropské unie .....	14
2.7.1 Instituce a organizace EU působící v oblasti vzdělávací politiky.....	17
2.7.2 Dokumenty EU ve vzdělávací politice.....	19
3 Střední školy ve Zlínském kraji .....	23
3.1 Charakteristika Zlínského kraje.....	23
3.2 Školství ve Zlínském kraji .....	23
3.3 Školy ve Zlínském kraji .....	25
3.3.1 Kroměříž.....	25
3.3.2 Rožnov pod Radhoštěm.....	27
3.3.3 Uherský Brod.....	28
3.3.4 Uherské Hradiště.....	29
3.3.5 Valašské Meziříčí.....	31
3.3.6 Vsetín.....	32
3.3.7 Zlín.....	33
4 Vyhodnocení vzdělávacích programů .....	35
4.1 Vyhodnocení dotazníkového průzkumu .....	35
5 Závěr .....	44

Seznam použité literatury .....	46
Seznam použitých zkratk	
Seznam tabulek	
Seznam grafů	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

# 1 Úvod

Vzdělávání má v dnešní době obrovský význam. Klade se na něj stále větší a větší důraz, především při ucházení se o práci. Cílem této bakalářské práce je podat co nejširší přehled o vzdělávacích programech Evropské unie v České republice, která možnost využívání programů dostala v roce 2005, kdy vstoupila do EU. Mohla tedy začít využívat vzdělávací programy v programovacím období 2007 – 2013. Hlavním koordinátorem těchto programů v ČR je Národní agentura pro evropské vzdělávací programy. Vzdělávací programy přispívají k vzájemnému porozumění mezi členskými státy EU, k jejich spolupráci, ale zároveň i k rozvoji člověka, a proto jsou využívány širokou škálou institucí.

V programovacím období 2007 – 2013 Evropská komise sjednotila všechny aktivity podporující celoživotní vzdělávání pod jeden program – Program pro celoživotní vzdělávání. Tento program se skládá z šesti podprogramů: Comenius, Leonardo da Vinci, Erasmus, Grundtvig, Jean Monnet a Průřezový program. Každý z těchto programů je popsán v kapitole 2. Druhá část kapitoly je věnována vzdělávací politice EU, která se těmito programy zabývá. Je zde zmíněna historie této politiky, důležité mezníky ve vývoji, dokumenty, které se zabývají vzdělávací problematikou a v neposlední řadě instituce a organizace řídící tuto problematiku.

Následující kapitola se věnuje Zlínskému kraji a to proto, že využívání vzdělávacích programů EU v této bakalářské práci je zaměřeno na střední školy právě v tomto kraji. Nechybí zde základní charakteristika každého ze sedmi měst, které se ve Zlínském kraji nachází – Kroměříž, Rožnov pod Radhoštěm, Uherský Brod, Uherské Hradiště, Valašské Meziříčí, Vsetín a Zlín. Uvedeny jsou rovněž všechny tamní střední školy a jejich stručný popis.

Pro srovnání využívání vzdělávacích programů je vybrána metoda dotazníková, která má zjistit, v jaké míře jsou tyto programy využívány, jaké konkrétní projekty jsou realizovány, v jakém množství se studenti účastní těchto projektů, na jak dlouho jsou v zahraničí, jakou zemi navštíví nebo jaké aktivity v projektu převládají. Dotazník byl poslán na 54 středních škol a vyhodnocení všech dvanácti odpovědí je znázorněno v jednotlivých grafech.

## **2 Programy Evropské unie na podporu vzdělávání**

Nejnámějším a nejpopulárnějším nástrojem, kterým Evropská unie podporuje spolupráci ve vzdělávacím sektoru, jsou vzdělávací programy. Podporuje tak nejenom spolupráci ve vzdělávání, ale i oblast vědy a výzkumu nebo oblast podnikání. Tyto programy mají několik důležitých aspektů. Jedním z nich je podpora evropské mobility studentů, učitelů, ale snaží se i o podporu spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a také podporuje projekty navrhované institucemi členských zemí. Nejsou to tedy programy mezivládní.

Na základě rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15. 11. 2006, které vstoupilo v platnost dne 14. 12. 2006, vznikl Program celoživotního vzdělávání. Toto rozhodnutí je závazné na programovací období 2007-2013.

Program celoživotního vzdělávání obsahuje čtyři programy odvětvové, program Jean Monnet a Průřezový program. Odvětvové programy zahrnují program Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci a Grundtvig.

Rozpočet Programu celoživotního vzdělávání na období 2007-2013 činí 6,97 miliard eur. Z této částky jsou financovány programy Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci a Grundtvig. Roční rozpočtové položky schvaluje rozpočtový orgán v mezích finančního rámce. Finance tedy zajišťuje rozpočet Evropské unie, ale i další významný zdroj, a tím je Evropský sociální fond.

V roce 2009 bylo do tohoto programu zapojeno všech 27 zemí EU, dále 3 země ESVO: Island, Lichtenštejnsko, Norsko a jedna kandidátská země: Turecko. V dalších letech je program otevřen také účasti kandidátských zemí, zemí západního Balkánu a Švýcarské konfederaci.

Vůbec první vzdělávací programy byly vytvořeny v 80. letech. Nejdříve se jednalo o individuální evropské programy. Postupně ale došlo u většiny z nich k jejich integraci pod jeden program. V okamžiku vstupu České republiky do EU v roce 2004 získala tedy i Česká republika mnoho možností, jak se zapojit do aktivit realizovaných na úrovni Společenství v oblasti vzdělávání. Vyskytla se tak možnost, zapojit se do všech komunitárních programů zaměřených na spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.



Cílem komunitárních vzdělávacích programů je posilovat vzájemné porozumění mezi členskými státy Evropské unie prostřednictvím vzdělávání a celoživotního učení a podporovat naplňování cílů společné vzdělávací politiky Evropské unie definované v rámci tzv. Lisabonské strategie.<sup>1</sup> Dalším obecným cílem programů je přispívání k rozvoji Společenství jako vyspělé znalostní společnosti, aby měla trvale udržitelný hospodářský rozvoj, zvýšení konkurenceschopnosti, aby disponovala velkým množstvím pracovních míst a tyto místa byla kvalitní. Další důležitý cíl se týká budoucí generace, která by neměla mít zdevastované životní prostředí. Jiný cíl poukazuje na důležitost studia cizích jazyků, jejich rozmanitost. Důležitá je i podpora inovací, služeb, informačních a telekomunikačních technologií. Základem je pochopení a respektování lidských práv a demokracie, rovnost mužů a žen.

## **2.1 Comenius**

V roce 1995, v rámci programu Evropské unie zvaného Socrates, byla zahájena akce Comenius. Tento program podpořil mnoho projektů, které zkvalitňují školení pedagogických pracovníků. O pět let později, v roce 2000, kdy byl zahájen program Socrates II, podpořil program Comenius přes 380 projektů.

Obecně můžeme říci, že program Comenius je orientován na vzdělávání od mateřských školek, přes školní vzdělávání až do úrovně ukončení středního vzdělání. Do tohoto programu jsou zapojené všechny země EU, dále země Norsko, Island, Lichtenštejnsko a kandidující Turecko. Mohou se také zapojit žadatelé z Chorvatska a Republiky Makedonie.

### **2.1.1 Zaměření programu Comenius**

Z rozhodnutí č. 1720/2006/ES plyne, že Program celoživotního učení Comenius je zaměřen na:

- žáky v rámci školního vzdělávání až do ukončení vyššího středního vzdělání, školy uvedené členskými státy,

---

<sup>1</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Vzdělávací programy EU*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/vzdelavaci-programy-eu>

- učitele a jiné pracovníky v těchto školách,
- sdružení, neziskové organizace, nevládní organizace a zástupce subjektů, které jsou zapojeny do školního vzdělávání,
- osoby a subjekty odpovědné za organizaci a zajišťování vzdělávání na místní, regionální a celostátní úrovni,
- výzkumná střediska a subjekty zabývající se otázkami celoživotního učení,
- vysokoškolské instituce,
- subjekty poskytující poradenské, konzultační a informační služby ohledně všech aspektů celoživotního učení.<sup>2</sup>

### 2.1.2 Cíle programu Comenius

Program Comenius sleduje tyto zvláštní cíle:

- rozvíjet znalosti a porozumění mezi mladými lidmi a pedagogickými pracovníky ohledně rozmanitosti evropských kultur a jazyků a ohledně její hodnoty,
- pomáhat mladým lidem získávat základní životní dovednosti a schopnosti nezbytné pro osobní rozvoj, pro budoucí zaměstnání a pro aktivní evropské občanství.<sup>3</sup>

Mezi operativní cíle patří:

- zlepšit kvalitu a zvýšit objem mobility žáků a pedagogických pracovníků v různých členských státech,

---

<sup>2</sup> NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ. *Rozhodnutí evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006* [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: [http://www.naep.cz/project-data/Rozhodnuti\\_LLP\\_c1720-2006-ES.pdf](http://www.naep.cz/project-data/Rozhodnuti_LLP_c1720-2006-ES.pdf)

<sup>3</sup> tamtéž

- zlepšit kvalitu a zvýšit objem partnerství mezi školami v různých členských státech, aby se společných vzdělávacích činností během trvání programu zúčastnily alespoň 3 milióny žáků,
- podporovat studium moderních cizích jazyků,
- zvýšit kvalitu a evropský rozměr vzdělávání učitelů,
- podporovat rozvoj inovačního obsahu, služeb, pedagogik a praxe založených na informačních a telekomunikačních technologiích v oblasti celoživotního učení,
- podporovat zlepšování pedagogických přístupů a vedení škol.<sup>4</sup>

### 2.1.3 Typy aktivit v programu Comenius

a) Individuální mobility, které mohou zahrnovat:

- mobility žáků/studentů a učitelů (např. výměny učitelů, studijní návštěvy ředitelů, výměny studentů),
- účast na vzdělávacích kurzech/školeních pro učitele a další pedagogické pracovníky působící v oblasti školního vzdělávání,
- studijní a přípravné návštěvy pro mobility, partnerství škol, centralizované projekty nebo tematické sítě,
- asistentské pobyty pro studenty-budoucí učitele.

b) Podpora spolupráce mezi:

- školami, se zaměřením na rozvoj společných vzdělávacích projektů pro žáky/studenty a jejich učitele (Comenius - projekty partnerství škol),

---

<sup>4</sup> NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ. *Rozhodnutí evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15.listopadu 2006* [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: [http://www.naep.cz/project-data/Rozhodnuti\\_LL\\_P\\_c1720-2006-ES.pdf](http://www.naep.cz/project-data/Rozhodnuti_LL_P_c1720-2006-ES.pdf)

- organizacemi zodpovědnými za podobu školního vzdělávání, se zaměřením na posílení spolupráce mezi regiony, včetně mezinárodní příhraniční spolupráce (Projekty Comenius REGIO).
- c) Centralizované multilaterální projekty zaměřené na:
- rozvoj, propagaci a šíření dobrých příkladů ve vzdělávání, včetně tvorby nových výukových metod a materiálů,
  - výměnu zkušeností nebo tvorbu systémů, které zajišťují informace nebo poradenství pro studenty, učitele a další osoby, na které se vztahuje program Comenius,
  - vytváření, propagace a šíření nových kurzů pro učitele.
- d) Centralizované tematické sítě zaměřené na:
- rozvoj vzdělávání v tematické oblasti, ve které působí,
  - získávání a šíření ukázek dobrých příkladů a inovačních přístupů,
  - poskytování podpory projektům v dané tematické oblasti,
  - analýzu potřeb a její praktické uplatnění ve školním vzdělávání.
- e) Další aktivity/iniciativy zaměřené na podporu hlavních cílů programu Comenius, např. e-Twinning („Doprovodné aktivity“).<sup>5</sup>

## 2.1.4 Comenius v praxi

V rámci partnerství škol se žáci a rovněž i učitelé ze škol z různých evropských států setkávají především proto, aby spolupracovali na nějakém společném tématu. Výsledky projektu žáci zveřejňují např. v drobných publikacích, které prezentují na výstavách nebo na internetu, nebo je mohou předvádět na jevišti. Při kontaktu s lidmi z cizího státu si zlepšují své jazykové dovednosti, při spolupráci používají moderní informační a telekomunikační technologie a obohacují tak své znalosti. Do společných projektů bývá často zapojeno několik tříd. V průměru se projektu účastní 70 žáků z každé z partnerských škol. Partnerství škol Comenius

---

<sup>5</sup> NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Program celoživotního učení*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: [http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=19&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=19&)

také nabízí příležitosti potkat nové přátele v zahraničí. Učitelé využívají tyto projekty pro porovnání různých přístupů v partnerských školách.

Tabulka č. 1

#### Comenius v číslech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet škol účastnících se partnerství	8 794	10 231	10 097	10 178	10 782	12 156	12 430
Počet žáků účastnících se partnerství	615 500	736 600	706 800	712 500	776 300	850 900	870 100

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE. *Comenius: Příběhy a úspěchy - Evropa vytváří příležitosti.*

## 2.2 Leonardo da Vinci

Program Leonardo da Vinci patří mezi Programy celoživotního učení. Je zaměřen na odborné vzdělání a odbornou přípravu. Program nabízí několik možností využití. V rámci projektu mohou probíhat přípravné návštěvy, projekty mobility, projekty partnerství, multilaterální projekty nebo tématické sítě. Programu Leonardo da Vinci se mohou účastnit všechny členské státy EU, země EHP a Turecko.

### 2.2.1 Zaměření programu Leonardo da Vinci

Program Leonardo da Vinci je zaměřený na absolventy učňovských, středních, vyšších a vysokých škol, kteří si chtějí zlepšit praxi v daném oboru. Podpora programu se soustředí na mezinárodní stáže v podnicích nebo ve vzdělávacích institucích. Dále je program zaměřen na profesní rozvoj školitelů, poradců a studující z řad dospělých, kteří mají zájem o podobnou kvalifikaci.

### 2.2.2 Cíle programu Leonardo da Vinci

Mezi hlavní cíle programu patří posilování a zdůrazňování úlohy odborného vzdělávání a odborné přípravy, také zlepšování dovedností a schopností osob, obzvláště mladých lidí v odborném vzdělávání, dále podporování a zvyšování kvality a inovace v systémech, institucích a postupech odborného vzdělávání a přípravy, spolupráce mezi institucemi odborného vzdělávání, včetně vysokých škola a podniků. Dalším důležitým cílem pro celou společnost je zvyšování přitažlivosti odborného vzdělávání.

Tabulka č. 2

Leonardo da Vinci v číslech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	celkem
Mobilita (v mil. €)	69,1	71,8	76,9	83,6	107,9	127,8	155,2	692,3
Počet mobilitních stáží	36 600	37 500	41 500	45 700	58 380	67 000	81 500	368 180
Inovační projekty (v mil. €)	80,9	82,3	89,7	91,7	109,2	86,4	99,8	640
Počet inovačních projektů	235	255	279	278	345	297	318	2007

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE. *Leonardo da Vinci: Příběhy o úspěchu – Evropa vytváří příležitosti.*

### 2.3 Erasmus

Program Erasmus je zaměřen na mobilitu a spolupráci ve vysokoškolském vzdělávání v Evropě. Do programu Erasmus se mohou zapojit jak instituce, tak jednotlivci. Mezi zapojené instituce patří vysoké školy (veřejné, státní, soukromé), tak i vybrané vyšší odborné školy, zprostředkovatelské organizace, výzkumná střediska a subjekty zabývající se otázkami celoživotního učení. Jako jednotlivci se mohou zúčastnit studenti, pedagogové, školitelé a další zaměstnanci.

Studenti, kteří se účastní programu Erasmus, jsou vybíráni školami, kde studují nebo jsou zaměstnáni. Musí splnit následující podmínky: studenti vysokoškolských institucí, kteří jsou zapsáni alespoň do druhého roku studia, v rámci akce mobility programu Erasmus absolvují studijní období v jiném členském státě, bez ohledu na to, zda získali finanční podporu v rámci daného programu či nikoli. Tato období jsou plně uznávána podle interinstitucionálních dohod mezi vysílající a hostitelskou institucí. Hostitelské instituce těmto studentům neúčtují školné.<sup>6</sup> Doba studia v zahraničí se pohybuje od 3 do 12 měsíců. Mobilita studentů je nejvíce podporovanou částí programu. Jde na ní tedy nejvíce finančních prostředků.

Program začal fungovat v roce 1987, do roku 2007 jej využilo přes 1,5 mil studentů. Do roku 2012 by Evropská komise chtěla dosáhnout 3 milionů osob. Programu Erasmus se účastní 90% evropských univerzit, což ukazuje, že program hraje velmi důležitou úlohu v motivování univerzit a vysokoškolských institucí.

Vzdělávací program je určený pro vysokoškolské studenty, kteří chtějí pracovat nebo studovat v členských státech EU, dále pro vysokoškolské pedagogy, kteří by chtěli vyučovat v zahraničí nebo pro vysokoškolské pracovníky, kteří mají zájem o vzdělávání v zahraničí. Tento program také podporuje spolupráci vysokoškolských institucí. A to především formou intenzivních programů, multilaterálních sítí nebo multilaterálních projektů.

Hlavním cílem programu je zlepšení kvality a zvýšení objemů studentů a zaměstnanců v rámci Evropy, zvýšit objem spolupráce mezi vysokoškolskými institucemi a podniky v Evropě. Dále podporovat rozvoj inovačního obsahu, služeb, pedagogických postupů a praxe založených na informačních a komunikačních technologiích v oblasti celoživotního učení.

---

<sup>6</sup> EVROPSKÁ KOMISE. *Erasmus: Příběhy o úspěchu – Evropa vytváří příležitosti*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008. 32s. ISBN 978-92-79-05828-8

Tabulka č. 3

### Erasmus v číslech

Země	Název instituce	Odchozí studenti	Příchozí studenti	Odchozí lektoři	Příchozí lektoři	celkem
Česká republika	UK v Praze	951	567	140	160	1 821
Velká Británie	Sheffieldská univerzita	241	412	18	21	692
Rakousko	Vídeňská univerzita	848	693	51	76	1668

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE. *Erasmus: Příběhy o úspěchu – Evropa vytváří příležitosti.*

## 2.4 Grundtvig

Vzdělávací program Grundtvig, jenž byl založen v roce 2000, se soustřeďuje na vzdělávání dospělých osob, na instituce a organizace, které podporují toto vzdělávání. Cílovou skupinou jsou tedy dospělí, kteří si chtějí nebo naopak musí doplnit své vzdělání. Program klade velký důraz na osoby handicapované, na osoby sociálně slabé a na ty, kteří nemají ani základní vzdělání. Osoby, které se zapojí, musí být ve věku nad 25 let nebo ve věku 16-24, avšak nesmí chodit na střední nebo na vysokou školu. Do programu se mohou také zapojit vzdělávací instituce, tak i neziskové organizace, muzea nebo knihovny, podniky, nevládní organizace a výzkumná centra zabývající se vzděláváním dospělých.

Program podporuje osoby formou mobility, která zahrnují výměnné pobyty účastníků, rozvoj odborné přípravy, vzdělávací kurzy. Poskytuje rovněž projekty partnerství, různé workshopy a tematické semináře v zahraničí.

Mezi hlavní cíle programu Grundtvig patří pomáhat a zajišťovat dospělým osobám cesty ke zdokonalení jejich znalostí, schopností a dovedností. Dalším specifickým cílem je zvýšení objemu mobility tak, aby do roku 2013 byl počet podporovaných osob alespoň 7 000 ročně. Zaměřuje se také na zdokonalování pedagogických přístupů. Rovněž se snaží reagovat na otázku vzdělávání stárnoucí populace v Evropě, která je v současné době velmi diskutována.



Tabulka č. 4

#### Grundtvig v číslech

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Instituce vzdělávání dospělých účastníci se partnerství	0	478	924	1 182	1 402	1795	1 980
Mnohostranné projekty, sítě a tematické semináře	78	67	59	45	74	81	51

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE. *Grundtvig: Příběhy o úspěchu – Evropa vytváří příležitosti.*

## 2.5 Jean Monnet

Program Jean Monnet je součástí Programu celoživotního učení a zaměřuje se na podporu výuky, výzkumu a diskuze v oblasti studií evropské integrace na úrovni vysokoškolských institucí. Snahou programu Jean Monnet je zlepšit znalosti a povědomí o otázkách týkajících se evropské integrace mezi akademickými pracovníky, studenty a občany na celém světě. Program byl zahájen v roce 1990 a v období do roku 2007 vzniklo kolem 3 000 projektů Jean Monnet v 60 zemích na 5 kontinentech.<sup>7</sup> Vzdělávací program Jean Monnet je znám svými konkrétními projekty. Pomáhá při přípravě na členství v EU, zejména v nových členských státech a v kandidátských zemích. Česká republika vstoupila do programu v roce 1997.

Program Jean Monnet podporuje sdružení profesorů, jiných učitelů a výzkumných pracovníků, kteří se specializují na evropskou integraci, dále se zaměřuje na podporu informační a výzkumné činnosti související s EU. Aktivita programu jsou rozděleny do 3 skupin:

- akce Jean Monnet – jednostranné a národní projekty, mnohostranné výzkumné skupiny,

<sup>7</sup> NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Program celoživotního učení.* [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: [http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=17&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=17&)

- provozní granty na podporu určených institucí zabývajících se otázkami souvisejícími s evropskou integrací – zde jsou přidělovány provozní granty na úhradu některých provozních a správních nákladů. Platí to např. u těchto institucí: Evropská univerzita v Brugách a Natolinu nebo Evropský univerzitní institut ve Florencii,
- provozní granty na podporu evropských institucí a sdružení v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

## **2.6 Průřezový program**

Průřezový program se zaměřuje na 4 hlavní oblasti:

- spolupráce a inovace politik v oblasti celoživotního učení- patří zde podpora studijních pobytů, pomoc zemím s inovacemi a s využíváním strategických postupů,
- jazyky- cílem této aktivity je zvýšit povědomí o významu jazykové znalosti, zlepšit přístup ke studiu jazyků a vytvořit výukové materiály,
- ICT (informační a komunikační technologie)- cílem tohoto opatření je využít sílu informačních a komunikačních technologií pro rozvoj inovativního vzdělávání a odborné přípravy, zlepšit přístup k celoživotnímu vzdělávání a přispět k rozvoji moderních systémů řízení,
- využívání a šíření výsledků- nezbytností každého projektu financovaného EU je jeho rozšíření a prezentace dosažených výsledků.

## **2.7 Vzdělávací politika Evropské unie**

Vzdělávací politiku Evropské unie lze vymezit jako souhrn činností a iniciativ Evropské unie v oblasti vzdělání a odborné přípravy. Iniciativy EU zahrnují především programy na podporu evropské mobility studentů a učitelů, poskytují zprávy o problematice vzdělání a jeho

budoucího vývoje a stanovují pravidla pro čerpání ze strukturálních fondů. Zapojení do jednání o vzdělávání bylo skoro vždy výsledkem konsensu mezi orgány Evropského společenství nebo Evropské unie a členskými zeměmi. Z toho vyplývá jejich spolupráce, především při realizaci navrhovaných a přijatých opatření.<sup>8</sup> Tato politika tedy nepatří mezi společné politiky EU, je pouze odrazem stálé spolupráce mezi orgány EU a členskými státy. Tzn., že pravomoci ve vzdělávací politice zůstávají v rukou členských zemí. Členské státy jsou tedy nadále odpovědné za obsah výuky a organizaci vzdělávacího systému a systému odborného vzdělávání a jejich kulturní a jazykovou rozmanitost.

EU přikládá vzdělání vysoký význam. Vzdělání má přispívat k rozvoji kvalitního vzdělávání a odborné přípravy především tím, že bude podporovat spolupráci mezi členskými státy, hraje klíčovou roli v ekonomickém rozvoji, v boji proti nezaměstnanosti a sociálním nerovnostem, bojuje proti znevýhodňování nebo vylučování určitých skupin ze společnosti, ale také podporuje zvyšování konkurenceschopnosti evropských zemí.

Evropská vzdělávací politika se postupem času vyvíjela a získávala na významu. Už v roce 1957 byla první zmínka o vzdělávací politice v článku č. 128 z Římské smlouvy, ovšem zde byla definována pouze politika odborné přípravy a její realizace Evropským společenstvím. Odborné vzdělání má tedy v EU delší historii než vzdělání všeobecné. Hlavní důvod, proč Evropské společenství věnovalo větší pozornost odbornému vzdělání byl, že ES se původně utvářelo jako hospodářské společenství, proto byl vztah k odborné přípravě, která usnadňuje volný pohyb pracovních sil, prosazován hned od začátku. Po roce 1957, tedy po podepsání Římské smlouvy, nedošlo v průběhu následujících dvaceti let v k žádným podstatným událostem v oblasti vzdělání.

V roce 1976 začaly hmatatelnější změny v oblasti vzdělání. Tehdejších 9 zemí ES, sdružených do Rady Společenství, ve které zasedali ministři školství, přijalo akční plán ve vzdělávání. Tento program upozorňoval na důležitost mobility studentů, učitelů a na nezbytnost zlepšení statistiky a dokumentace v oblasti vzdělávání. V letech 1983, 1984, 1995 se uskutečnila setkání Rady Společenství, kde byly rozšířeny cíle Společenství na cestě k Evropě občanů, tedy k demokratické a participativní společnosti. Významnou roli v dosažení Evropy občanů hrála podpora výměny mladých lidí a důraz na to, aby každý měl

---

<sup>8</sup> SDRUŽENÍ PRO VZDĚLÁVACÍ POLITIKU. *České vzdělání & Evropa. Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do EU*. Praha: Tauris, 1999, ISBN 80-211-0312-4.

možnost ovládat dva cizí jazyky před koncem povinné školní docházky<sup>9</sup>, dále se za podstatné považuje možnost vést diskuzi o evropských otázkách na školách, poskytnout pomoc při přechodu mladých lidí ze škol do zaměstnání a umožnit, aby kvalifikace získané v jedné členské zemi platily i v ostatních zemích. V roce 1985 po rozsudku Nejvyššího evropského soudu platí, že i vysoké školství je považováno za odborné vzdělání a přípravu. Dodnes tedy platí, že všechny typy vzdělávání, kromě všeobecně vzdělávacích škol, jsou pojímány jako odborné vzdělání ve smyslu čl. 128 Smlouvy. Na základě Římské smlouvy Evropské společenství získalo základ pro své iniciativy v oblasti vzdělávání a po krátké době vznikly první evropské vzdělávací programy (např. Erasmus, Commet, Lingua nebo Force). Ovšem až podepsání Maastrichtské smlouvy v roce 1992, tedy Smlouvy o vzniku EU, položilo právní základ pro oblast vzdělání a rozšířila tak činnost ES i na oblast vzdělání a odborné přípravy. Tato smlouva poukazuje na rozdíly mezi odpovědností Unie a odpovědností členských států a zároveň vylučuje harmonizaci vzdělávacích zákonů členských zemí. Naopak ale zdůrazňuje doplňování národní vzdělávací politiky založeného na principu subsidiarity, dává za úkol podporovat výměnu informací a spolupráci mezi vzdělávacími institucemi. Druhý článek, který se zabývá vzděláváním a to konkrétně podporou politiky v oblasti odborné přípravy, výměny studentů a učňů, výměny zkušeností a informací je článek 127 v Maastrichtské smlouvě. Z další důležité smlouvy, Amsterdamské smlouvy, podepsané v roce 1997, vyplývají dva hlavní koncepty: je kladen důraz na vysokou úroveň zaměstnanosti a správný přístup k celoživotnímu vzdělávání.

Spolupráce členských států dostala v roce 2002 svou podobu ve formě pracovního programu Vzdělávání a odborná příprava 2010, jehož prioritním cílem je zlepšit kvalitu a efektivitu evropských vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy, zajistit jejich dostupnost pro všechny a otevřít vzdělávání a odbornou přípravu širšímu světu.<sup>10</sup> Aktualizace pracovního programu Vzdělávání a odborná příprava 2010 a jeho cílů, včetně jejich provázanosti s Kodaňským a Boloňským procesem proběhla v roce 2009.

V rámci této reakce na Lisabonskou strategii přistoupily členské státy k identifikaci 13 cílů v různých oblastech. Mezi tyto oblasti např. patří příprava učitelů, efektivita investic, mobilita, apod.

---

<sup>9</sup> BRDEK, Miroslav. VYCHOVÁ, Helena. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle*. Kapitola 2,3,4. Praha: Aspi Publishing, 2004, ISBN 80-86395-96-0.

<sup>10</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Evropská spolupráce ve vzdělání*. [online] [cit. 2010-01-27]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/evropska-spoluprace-ve-vzdelavani>

Evropská unie se také zavázala k přijetí 5 referenčních úrovní:

1. podíl žáků s nižším porozuměním psanému textu,
2. podíl osob s nižším středním vzděláním, které nepokračují ve vzdělávání,
3. ukončení vyššího středoškolského vzdělání u mladých lidí,
4. vysokoškolští absolventi v oboru matematika, věda a technologie,
5. účast dospělých na celoživotním učení, které se v dvouletých intervalech vyhodnocují.<sup>11</sup>

V rámci této strategie byla přijata řada doporučení. Jedním z nejdůležitějších doporučení je Doporučení Evropského parlamentu a Rady o klíčových kompetencích v celoživotním učení, které identifikuje 8 klíčových kompetencí, které by žáci a studenti měli získat a rozvíjet v procesu učení. Patří mezi ně komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizím jazyce, schopnost učit se, ale také smysl pro iniciativu a podnikavost, atd. Doporučení Evropského parlamentu a Rady o Evropském rámci kvalifikací má přispět k usnadnění přenosu a uznávání kvalifikací jednotlivců tím, že propojuje systémy kvalifikací na národní úrovni. Spolupráce v oblasti odborné přípravy je od roku 2002 předmětem v tzv. Kodaňského procesu, kdy si členské státy a další zúčastněné země stanovují každé 2 roky konkrétní cíle. EU je též zapojena do širšího Boloňského procesu a podporuje jeho prioritu vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání.<sup>12</sup>

### **2.7.1 Instituce a organizace EU působící v oblasti vzdělávací politiky**

Oblast vzdělávání a mládeže je v kompetenci všech orgánů a grémií EU. Mezi nejdůležitější instituce v této oblasti patří Evropská rada a Rada Evropské unie (často nazývána Rada ministrů). Rada ministrů je složena ze zástupců členských států podle projednávaných otázek. V rámci Rady ministrů se oblastí vzdělávání zabývá Výbor pro vzdělávání, který připravuje podklady/dokumenty především pro jednání Rady EU scházející se ve formaci vzdělávání, mládež a kultura. Oblast vzdělání je zastoupena ministry práce a sociálních věcí, kteří projednávají otázky týkající se všeobecného vzdělání a profesní přípravy. Evropskou radu tvoří nejvyšší představitelé členských zemí. Hlavním úkolem je přijímat zásadní politická

---

<sup>11</sup> MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Evropská spolupráce ve vzdělání*. [online] [cit. 2010-01-27]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/evropska-spoluprace-ve-vzdelavani>

<sup>12</sup> tamtéž

rozhodnutí nezbytná pro vývoj Společenství, tudíž Evropská rada ovlivňuje i vývoj v oblasti vzdělání. Předsednictví Rady se mění co 6 měsíců.

Dalším orgánem je Evropská komise, která je zodpovědná za přípravu a realizaci usnesení Rady ministrů. Evropská komise je rozdělena na generální ředitelství, značené zkratkou DG a na další specializované služby. V oblasti vzdělání působí Generální ředitelství pro vzdělání a kulturu. V čele stojí ředitel DG, podřízený příslušnému komisaři. Hlavním úkolem Generálního ředitelství pro vzdělání a kulturu je podpora celoživotního vzdělávání a jazykové a kulturní rozmanitosti evropských občanů, především mladých lidí. Prostřednictvím Generálního ředitelství pro vzdělání a kulturu se Evropská komise zaměřuje na otázky vzdělání a rekvalifikace, výchovy mládeže, kultury, mnohojazyčnosti, občanství a sportu.<sup>13</sup> GŘ realizuje mnoho programů pro vzdělávání. Např.: Program pro celoživotní vzdělávání, Mládež v akci nebo program Evropa občanů, jehož prioritním cílem je, aby se občané EU více zapojili do procesu evropské integrace, aby tak získali pocit evropské identity a vzájemného porozumění.

V Evropském parlamentu se oblastí vzdělávání zabývá Výbor pro kulturu a vzdělávání. Parlament tuto oblast ovlivňuje finančně a to prostřednictvím rozpočtu. Figuruje také v spolurozhodovací proceduře společně s Radou ministrů, kde se vyjadřuje k návrhům Evropské komise.

Pro oblast vzdělání působí také mnoho specializovaných agentur. Nejstarší je Evropské centrum pro rozvoj odborného školství (CEDEFOP), se současným sídlem v Soluni. Tato agentura vznikla již v roce 1975. Hlavním úkolem je podpora evropské oblasti celoživotního vzdělávání v EU jako celku. Podpora je poskytována formou informací a analýz týkajících se systémů odborného vzdělávání a přípravy při zaměstnání, dále různé strategie a výzkumy.

O 20 let později byla založena Evropská nadace pro odbornou praxi se sídlem v Turíně, která podporuje a koordinuje reformu systémů odborného vzdělávání. Mezi další instituce patří Evropský univerzitní institut nebo informační síť EURYDICA, která slouží k výměně informací v oblasti vzdělání. Národní informační střediska pro uznávání akademického vzdělání byla zřízena ve všech členských státech.

---

<sup>13</sup> BUSINESS INFO. *Generální ředitelství evropské komise* [online] [cit. 2010-01-27]. Dostupné z <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/generalni-reditelstvi-evropske-komise/1000723/5146/>

### **2.7.2 Dokumenty EU ve vzdělávací politice**

Vzdělávací politika je upravena v několika právních aktech EU. Tyto právní akty jsou závazné, ale existují také různé dohody, rozhodnutí politických grémií EU, které jsou pro členské země nezávazné. Závazná opatření můžeme rozdělit do 3 skupin. Primární právní dokumenty, sekundární právní dokumenty a právní rozhodnutí Evropského soudního dvora. Další významnou skupinu tvoří tzv. specifické dokumenty Bílé knihy, Zelené knihy, Memoranda a další.

#### **Primární a sekundární právní dokumenty**

Mezi primární právní dokumenty patří významné smlouvy. Řadíme mezi ně Smlouva o založení EHS z roku 1957, Maastrichtská smlouva z roku 1992, Amsterdamská smlouva podepsaná v roce 1997.

Skupina sekundárních právních dokumentů představuje různá nařízení a směrnice vydané orgány EU. Tyto dokumenty upřesňují ustanovení Smlouvy o EHS, Maastrichtské smlouvy a Amsterdamské smlouvy vztahujících se k oblasti vzdělání.

Největší význam mají směrnice týkající se vzájemného a automatického uznávání diplomů a certifikátů, které se vztahují na výkon regulovaných povolání. Mezi tyto povolání patří architekti, lékaři nebo porodní asistentky. Daný systém je založen především na vzájemné důvěře. Pokud tedy jedna univerzita v EU považuje držitele diplomu za oprávněného k výkonu příslušného povolání, stává se toto uznání o oprávnění automaticky platné ve všech ostatních státech Unie.<sup>14</sup>

#### **Právní rozhodnutí Evropského soudního dvora**

Evropský soudní dvůr, založen v roce 1952, v současnosti sídlí v Lucemburku. Jeho hlavním úkolem je zajišťovat, aby právní předpisy EU byly vykládány a uplatňovány ve všech zemích

---

<sup>14</sup> BRDEK, Miroslav. VYCHOVÁ, Helena. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle.* Kapitola 2,3,4. Praha: Aspi Publishing, 2004, ISBN 80-86395-96-0

EU stejně, tzn. tak, aby bylo právo stejné pro každého. Soudní dvůr se skládá z jednoho soudce z každého členského státu, je zde tedy zastoupeno všech 27 členských států. V oblasti vzdělání a výchovy se rozhodnutí soudu se týká např. studijních poplatků, podpory vzdělávání, volný pohyb učitelů nebo přístup ke vzdělávacím institucím.

### **Specifické dokumenty**

Všechny ostatní specifické dokumenty a memoranda Evropské unie, připravované Evropskou komisí, mají jen politický charakter. Jejich smyslem je navrhopvat (nikoli stanovovat) cíle a principy vývoje v oblasti vzdělávání, případně vyznačit doporučená opatření, vedoucí k uskutečnění takových směrnic. Tzn., že jsou nezávazná pro členské státy, ovšem mají teoretický a praktický význam pro celou EU.

Mezi specifické dokumenty patří:

- **Bílé knihy, Zelené knihy**

Tyto knihy vydává Evropská komise. Jsou to dokumenty, které obsahují návrhy na činnost Společenství v určité oblasti. V některých případech Bílá kniha následuje po vydání Zelené knihy, jejímž cílem je zahájit proces konzultací o daném tématu na evropské úrovni. Po schválení Radou se z Bílé knihy může stát akční program Unie pro danou oblast. Bílá kniha má pro členské státy EU pouze doporučující povahu, je nezávazným dokumentem.<sup>15</sup> Ale je bezesporu východiskem pro rozvoj dané politiky. V našem případě vzdělávací politiky. Můžeme tedy říct, že Zelená kniha vychází jako první a dává náměty k řešeným problémům. Bílá kniha říká přesně co a jak, je to takový technický dokument nebo-li „přesný návod k použití“.

První Bílá kniha vyšla v červnu roku 1985. Týkala se dokončení vnitřního trhu. Od té doby vyšlo přes 30 vydání Bílých knih. Bílá kniha Růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost- Výzvy a cesty vpřed do 21. století (Growth, Competitiveness, Employment: The Challenges and Ways Forward into the 21st Century) vyšla v roce 1993. Z této Knihy vzešlo 5 cílů pro oblast vzdělávání. Prvním cílem bylo podporovat získávání nových vědomostí, dalším cílem

---

<sup>15</sup> EUROSOP. *Bílé knihy*. [online] [cit. 2010-01-28]. Dostupné z <http://www.euroskop.cz/200/322/clanek/bile-knihy/>



bylo vzájemně k sobě přibližovat školy a podnikovou sféru. Třetím cíl kladl důraz na boj proti vylučování znevýhodněných skupiny obyvatelstva ze vzdělávání. Dalším cílem bylo, aby každý občan měl možnost ovládat 3 jazyky EU. Poslední cíl se vztahoval k postavení investic do vzdělání- měly by být na stejné úrovni jako investice do kapitálu. V oblasti vzdělání byl dalším důležitým rokem rok 1995 a vydání Bílé knihy o vzdělávání a odborném výcviku - Vyučování a učení na cestě k učící se společnosti (White Paper on Education and Training - Teaching and Learning - Towards the Learning Society). Dalším důležitým rokem byl rok 2001 a vydání Bílé knihy: Nová hybná síla pro evropské mládí (White Paper: A New Impetus for European Youth).

V roce 1993 vyšla Zelená kniha o evropské dimenzi ve vzdělání, jejímž posláním bylo určit oblasti, kde by Unie měla doplnit a podpořit vzdělávací činnost členských zemí. Další Zelená kniha Vzdělání, odborná příprava, výzkum: překážky nadnárodní mobility. Vyšla v roce 1996 a zabývá se faktory, které brzdí jak studenty, tak učitelé a vědecké pracovníky v mobilitě. Mezi další významné a zásadní dokumenty v oblasti vzdělání patří dokument Vyučování a učení na cestě k učící společnosti z roku 1995, který navázal na Bílou knihu- Růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost. Rok 1996 je významný vydáním akčního plánu Učení informační společnosti v letech 1996-1998. Tento dokument se orientuje na vybavení škol v oblasti informatiky, na výuku škol. Na konci roku 1997 byl vydán dokument Na cestě k Evropě vědění, jehož cílem bylo vysvětlení a zdůvodnění směrnice pro činnost EU v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže pro období 2000-2006. Zde bude EU působit v několika oblastech. Patří mezi ně: mobilita učitelů a studentů, informačními a komunikačními technologiemi, kooperativní sítě na celoevropské úrovni, výuka cizích jazyků a rozvoj kulturních znalostí, rozvoj inovací na základě pilotních projektů a nadnárodních partnerství a zdokonalování informačních zdrojů o evropských záležitostech.

16

- **Memoranda**

Evropská komise také vydává memoranda. Memorandum je spíše neformální záznam nějaké skutečnosti, jednání nebo stanoviska. Prvním memorandem v oblasti vzdělání v roce 1991 bylo Odborné vzdělání v Evropském společenství v 90. letech. Hlavním cílem bylo definovat

---

<sup>16</sup> BRDEK, Miroslav. VYCHOVÁ, Helena. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle*. Kapitola 2,3,4. Praha: Aspi Publishing, 2004, ISBN 80-86395-96-0

společnou politiku v oblasti vzdělání a přispět k mobilitě pracovních sil. Ve stejném roce vyšly další dvě memoranda: Memorandum o vysokém školství v Evropském společenství, které definuje oblasti pro budoucí vývoj. Tyto oblasti se týkají celoživotního vzdělávání, dálkového vzdělávání nebo partnerství vzdělání s hospodářským sektorem a Memorandum o otevřeném a dálkovém vzdělání v Evropském společenství. Toto memorandum zdůrazňuje hlavní výhody dálkového vzdělávání, ke kterým patří rozšíření přístupu ke vzdělání zvláště v odlehlých územích. O tři roky později Evropská komise vydala memorandum Odborné vzdělání v Evropském společenství, výzvy a perspektivy, které se zabývalo odbornou přípravou žen a odbornou přípravou dospělých.

- **eEurope**

Významným krokem se stal vznik iniciativy „eEurope“, který se zaměřoval na informační gramotnost evropského mladého člověka. Tzn. schopnost pracovat s moderní technikou a správně využívat získané informace. V roce 2000 v Lisabonu byl přijat „eEurope- Informační společnost pro všechny. Tento dokument je součástí lisabonské strategie, jejímž cílem je, aby se Evropská unie stala do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou světa, založenou na znalostech. Iniciativa eEurope má tyto 3 hlavní cíle:

- přivést každého občana, každou domácnost, školu, podnik a úřad do digitálního věku on-line,
- vytvořit Evropu s digitální gramotností a s podporou podnikatelské kultury otevřené pro moderní informační technologie,
- zajistit, aby informační společnost byla sociálně inkluzivní, tj. „pro všechny“.<sup>17</sup>

Aby byly dosaženy všechny tyto cíle, Evropská komise přijala v roce 2000 akční plán eEurope 2002. Hlavním cílem je podporovat využívání Internetu. O rok později vyšel akční plán eEurope+, který má pomoci kandidátským zemím v modernizaci hospodářství, posílit vytváření institucí a posílit sociální soudržnost. Další akční plán eEurope 2005 navazuje na předešlý. Tento plán se zaměřuje na efektivnější využívání informačních technologií v orgánech veřejné správy („eGovernment“).

---

<sup>17</sup> EVROPSKÁ KOMISE. *eEurope*. [online] [cit. 2010-01-28]. Dostupné z [http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term\\_207\\_cs.htm](http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_207_cs.htm)

## **3 Střední školy ve Zlínském kraji**

### **3.1 Charakteristika Zlínského kraje**

Zlínský kraj vznikl 1. 1. 2000 v rámci reformy veřejné správy. Nachází se na východě České republiky. Jeho jihovýchodní okraj tvoří státní hranice se Slovenskou republikou. Rozloha kraje činí 3 964 km<sup>2</sup>. K 31. 12. 2008 byl počet obyvatel 591 412 s hustotou osídlení 149 obyvatel na km<sup>2</sup>. Zlínský kraj se skládá ze čtyř okresů: Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín. Poslední zmiňované město je městem krajským s počtem obyvatel 78 285. V kraji se rovněž nachází 305 obcí, z toho 13 obcí s rozšířenou působností a 30 obcí má statut města. V oblasti se nachází velká chráněná krajinná území. Jsou jimi Beskydy a Bílé Karpaty, které patří mezi biosférické rezervace UNESCO. Hejtmánem Zlínského kraje je pan Stanislav Mišák.

Kraj je známý zpracovatelským, kovodělným, elektrotechnickým a gumárenským průmyslem. Mezi známé firmy patří např.: Barum Continental spol. s r.o. Otrokovice, Deza ve Valašském Meziříčí, Gumárny Zubří nebo zlínský Baťa. Ovšem co se týče vyspělosti, patří Zlínský kraj k těm zaostalejším s nezaměstnaností 10,83% v roce 2009.

Co se týče hlavních priorit tohoto kraje, kterým se zavázal dle deklarované ve Strategii rozvoje Zlínského kraje do roku 2020, patří mezi ně konkurenceschopná ekonomika, efektivní infrastruktura a venkov, úspěšná společnost a atraktivní region.

### **3.2 Školství ve Zlínském kraji**

Rok 2008 ve Zlínském kraji nastartoval obrovský zájem o prostředky z Evropského sociálního fondu v rámci OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Kraj se dále zaměřuje na podporu řemesel v odborném školství, tak aby uspokojoval potřeby hospodářského sektoru, protože v současné době je o tyto odborné školy stále menší zájem.

Za oblast školství, mládeže a sportu je zodpovědný člen Rady Zlínského kraje pan Josef Slovák. Vedoucí odboru školství je pan Stanislav Minařík.

Střední školy lze dle typu třídit na gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště. Zvláštním druhem střední školy jsou školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením - speciální střední školy (Odborná učiliště a Praktické školy). Studium je organizováno v denní formě vzdělávání nebo ostatních formách vzdělávání – večerní, dálkové, kombinované, distanční.<sup>18</sup> Úspěšným ukončením středoškolského studia lze dosáhnout stupně vzdělání: střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Zlínský kraj bude i nadále podporovat úsilí škol využívat své personální a materiální kapacity pro rekvalifikace, terciární vzdělávání a další vzdělávání dospělých tak, aby nemuselo docházet k dalšímu předčasnému útlumu středních škol.<sup>19</sup>

Ve školním roce 2007/2008 poskytovalo střední vzdělání na území Zlínského kraje 85 středních škol a konzervatoří různých zřizovatelů.

Tabulka č. 5

Přehled středoškolského vzdělávání a konzervatoří ve Zlínském kraji ve všech formách vzdělávání ve školách všech zřizovatelů

	Kraj	Soukromník	Církev	Stát	Celkem	
					2007/08	2006/07
Počet škol	62	15	4	4	85	88
Žáci celkem 2007/08	29 226	4 172	846	322	34 566	34 835

Zdroj: ZLÍNSKÝ KRAJ. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji za školní rok 2007-2008.*

Z tabulky vyplývá, že nejvíce škol zřizoval kraj- 62 škol. Naopak nejméně stát a církev, které dohromady navštěvovalo ve školním roce 2007/2008 1 168 žáků. V tomto školním roce bylo tedy ve Zlínském kraji celkem 34 566, což je oproti minulému školnímu roku o 269 méně.

<sup>18</sup>ZLÍNSKÝ KRAJ. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji za školní rok 2007-2008.*

<sup>19</sup> KOUCKÝ, Jan. KOVAŘOVIC, Jan. RYŠKA, Radim. *Evaluaace, učitelé a vývoj středního školství v ČR.* Praha: Univerzita Karlova, 2008, ISBN 978-80-7290-369-6.

Následující tabulka se zaměřuje na počet žáků na gymnáziích, konzervatořích a ostatních středních školách, kterými se myslí školy s maturitní zkouškou, nástavbové studium, obory s výučním listem a integrovaný 1. ročník. Jak můžeme vidět, nejvíce žáků studuje na školách s maturitní zkouškou, což v dnešní době, pokud chceme mít v budoucnu dobrou práci, je nezbytností. Naopak nejméně žáků studuje na konzervatořích.

Tabulka č. 6

Celkové počty žáků denní formy vzdělávání ve SŠ a konzervatořích ve Zlínském kraji

Obory vzdělávání		Počet žáků			
		2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
		33 390	33 166	32 989	32 550
Gymnázia	celkem	7 726	7 870	8 090	8 169
Ostatní střední školy	s maturitní zkouškou	15 366	15 580	15 685	15 830
	nástavbové studium	1 527	1 404	1 417	1 386
	obory v výučním listem	8 289	7 834	7 517	6 895
	integrovaný 1. ročník	200	199	0	0
Konzervatoře	šestileté	282	279	280	270

Zdroj: ZLÍNSKÝ KRAJ. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji za školní rok 2007-2008.*

### 3.3 Školy ve Zlínském kraji

V této kapitole je uváděn počet a druhy středních škol ve Zlínském kraji. Kapitola je zaměřena na 7 větších měst jako je Kroměříž, Rožnov pod Radhoštěm, Uherský Brod, Uherské Hradiště, Valašské Meziříčí, Vsetín a Zlín, které se v tomto kraji nachází.

#### 3.3.1 Kroměříž

Město Kroměříž s 30 000 obyvatel bylo založeno kolem roku 1260. Jako jedno z mála měst není Kroměříž městem průmyslovým. Je to především město známé svou historií a

památkami (kostel sv. Jana Křtitele, Květná zahrada, Arcibiskupský zámek či Biskupská mincovna), ale také duchovní kulturou, uměním a vzděláním. Proto není nadarmo nazývané “Hanácké Athény“. Zahrady a zámek v Kroměříži jsou zapsány do seznamu světového dědictví UNESCO.

Přímo v městě Kroměříž se nachází:

- 12 mateřských škol,
- 10 základních škol,
- 12 středních škol.

### **Střední školy**

Největší zastoupení mají střední odborné školy. Patří mezi ně:

- SŠ hotelová a služeb – škola nabízí možnost získat výuční list nebo zakončit studium maturitní zkouškou, je zde také možnost nástavbového studia, škola vyučuje několik oborů: kuchař, číšník/servírka, hotelnictví, pekař nebo zahradník,
- SŠ podnikatelská – nabízí 2 studijní obory: Podnikání a Ekonomika a podnikání ukončené maturitní zkouškou, možnost studia Vyššího odborného vzdělání,
- SŠ veterinární – škola poskytuje jeden obor: Veterinářství se závěrečnou maturitní zkouškou,
- SŠ centrum odborné přípravy technické – vzdělání na této škole lze ukončit maturitní zkouškou (tři obory) nebo získáním výučního listu (devět oborů), je zde také možnost nástavbového studia,
- SŠ pedagogická a sociální – studovaným oborem je obor Předškolní a mimoškolní pedagogika zakončena maturitní zkouškou, dále zde může student studovat vyšší odbornou školu se zaměřením na sociální pedagogiku,
- Střední průmyslová škola mlékárenská – škola nabízí možnost výběru dvou oborů s maturitní zkouškou, dále obor vyššího odborného studia a studia bakalářského,
- SŠ zdravotnická – studium zahrnuje obor Zdravotní asistent s maturitní zkouškou,

- Obchodní akademie – školu je možné studovat jak v denní formě tak v distanční formě, nabízí dva obory: Ekonomické lyceum a Obchodní akademie,
- Gymnázium Kroměříž – na škole je možno studovat jak čtyřleté, tak osmileté gymnázium zakončené maturitní zkouškou,
- Arcibiskupské gymnázium – je zřízeno Arcibiskupstvím olomouckým, škola poskytuje čtyřleté a šestileté vzdělání zakončené maturitní zkouškou,
- Konzervatoř – výuka oboru Hudba a Zpěv, studium je šestileté, po 4 letech následuje maturitní zkouška, další dva roky se studuje vyšší odborné vzdělání.

### **3.3.2 Rožnov pod Radhoštěm**

Město založené v polovině 13. Století biskupem Brunem, bylo v minulosti známé jako světově proslulé klimatické lázně. V současné době je Rožnov proslaven především Valašským muzeem v přírodě a tedy velkým množstvím turistů, které také lákají turistické a cyklistické stezky. Je známé jako moderní turistické, kulturní a průmyslové město. Nejvíce obyvatel pracuje v průmyslu (bývalá Tesla), v obchodu, školství a stavebnictví. Počet obyvatel k 31. 12. 2007 byl 17 304. Při sčítání lidu v roce 2001 zde bylo 4 089 občanů s dokončenou SŠ s maturitou a 1 858 občanů s vysokoškolským vzděláním.

Žáci ve volném čase mohou navštěvovat zařízení jako je jazyková škola nebo základní umělecká škola. Město v roce 2009 vyhlásilo už posedmé soutěž Pedagog roku 2009, které se zúčastnili všichni učitelé z MŠ, ZŠ, SŠ a na základě rozhodnutí komise byl vybrán pedagog, který měl největší zásluhy v oblasti pedagogické činnosti a vzdělávání mladé generace.

V Rožnově pod Radhoštěm se nachází:

- 5 mateřských škol,
- 5 základních škol,
- 4 střední školy.

## **Střední školy**

- Střední škola informatiky, elektrotechniky a řemesel – student si vybírá z třinácti oborů (zámečnický, obráběč kovů, krejčí či kadeřnický), škola nabízí možnost nástavbového studia a možnost studia 3 semestrů vysoké školy,
- Střední škola zemědělská a přírodovědná - při nástupu do školy si můžeme vybírat ze tří oborů- Agropodnikání, Ekologie a ochrana krajiny, Přírodovědecké lyceum,
- SŠ cestovního ruchu – soukromá škola nabízí několik oborů, např.: management a turismus či informační technologie s možností distanční formy studia,
- Gymnázium - s možností čtyřletého nebo osmiletého studia a širokým výběrem volitelných předmětů.

### **3.3.3 Uherský Brod**

Město Uherský Brod patří dnes k vyspělým průmyslově kulturním městům v České republice. Počátky tohoto města spadají do 10. – 12. století. V roce 1592 se zde podle některých pramenů narodil J. A. Komenský, proto je někdy město Uherský Brod zvané jako město J. A. Komenského. K 1. 3. 2001 byl počet obyvatel 54 236. V Brodě můžeme navštívit muzeum J. A. Komenského, divadlo BROD, hvězdárnu, starý židovský hřbitov nebo chrám Mistra Jana Husa. V současnosti je město průmyslovým centrem Zlínského regionu.

V Uherském Brodě nalezneme:

- 8 mateřských škol,
- 5 základních škol,
- 5 středních škol.

## **Střední školy**

- Střední odborné učiliště – SŠ nabízí sedm oborů ke studiu: krajinář, pekař, tesař nebo zedník a automechanik s výučním listem a jeden obor s maturitou,



- SŠ průmyslová – nabídka zahrnuje čtyři obory zakončené maturitou a sedm oborů se získáním výučního listu, škola také poskytuje možnost studovat studium VŠ v kombinované formě,
- SŠ - centrum odborné přípravy technické – škola, která má v této oblasti tříleté učební obory, čtyřleté maturitní obory a možnost pokračování ve vysokoškolském studiu,
- Střední odborná škola - je možno zde studovat tři obory: veřejnoprávní činnost, sociální péče a obchodní akademii,
- Gymnázium – škola nabízí čtyřleté nebo osmileté studium zakončené maturitní zkouškou.

### **3.3.4 Uherské Hradiště**

Město známe pod názvem Uherské Hradiště od roku 1587. Město je odedávna přirozeným středem Slovácka, tudíž věci jako folklór, víno, cimbál nebo kroje jim nejsou neznámy. Historické jádro města bylo prohlášeno městskou památkovou zónou. Město je známé také díky filmovému festivalu Letní filmová škola. K 1. 1. 2006 zde bydlelo 26 131 obyvatel. Město v roce 2005 vstoupilo do Národní sítě zdravých měst ČR, chce tak zvýšit kvalitu života ve městě.

Uherské Hradiště nabízí:

- 3 mateřské školy,
- 3 základní školy,
- 9 středních škol.

#### **Střední školy**

- SŠ hotelová a průmyslová – je zde možnost studovat obor strojírenství, elektrotechnika, obchodník, hotelnictví a cestovní ruch, technické lyceum. Škola také nabízí pět učebních oborů,

- Střední zdravotnická škola – ve formě denního studia jsou přístupné dva obory: zdravotnický asistent a zdravotnické lyceum, vyskytuje se zde i možnost večerního studia v rámci oboru Zdravotnického asistenta,
- Střední uměleckoprůmyslová škola - studenti si mohou vybrat studium z 9 oborů, např.: návrhář, modelář, reprodukcí nebo propagační výtvarník. Studium je zakončené maturitní zkouškou,
- Odborné učiliště obchodu a služeb – nabízí jeden obor s maturitní zkouškou (Ekonomika podnikání) a jeden obor s výučním listem (Kuchař - číšník), dále i nástavbové studium,
- Střední škola služeb – soukromá škola poskytuje jak čtyřleté obory s maturitou (Kosmetička, Management potravinářských výrob), tak tříleté obory s výučním listem (Kadeřnice, aranžérka, uzenář, číšník pro pohostinství), je zde možnost i nástavbového studia v oborech Podnikání, Provoz obchodu a Společné stravování,
- Střední odborná škola technická – nabízí tři studijní směry: dřevařství, strojírenství a stavebnictví, a to buď ukončením maturitní zkouškou, nebo dostáním výučního listu,
- Střední škola MESIT – možnost studovat dva maturitní obory, sedm oborů s výučním listem a nástavbové studium jak ve formě denní tak večerní,
- Gymnázium – možnost studia čtyřletého nebo osmiletého oboru,
- Obchodní akademie – tato škola poskytuje hned několik úrovní vzdělání. Prvním je SŠ v rámci tří oborů, dále možnost studia na vyšší odborné škole, možnost udělat si státní jazykové zkoušky z anglického, německého a ruského jazyka a také tato škola zahrnuje studium na VŠ + univerzita třetího věku.

### **3.3.5 Valašské Meziříčí**

Samotné město Valašské Meziříčí vzniklo v roce 1924. Město s počtem obyvatel 27 459 k 1. 12. 2006 je známé především pro jeho dominantu a tou je zámek Žerotín a zámek Kinských. Je navštěvované také kvůli hvězdárně a muzeu valašských gobelínů. Město má zájem o sociálně slabší občany nebo o občany s různými postiženími a proto vybudovala různá výchovná, poradenská a pečovatelská zařízení, poskytuje ústavní sociální péči a nabízí mimořádné výhody zdravotně postiženým. Mezi významné poskytovatele sociálních služeb ve městě Valašské Meziříčí patří zejména Charita.

Ve Valašském Meziříčí se nachází:

- 8 mateřských škol,
- 6 základních škol,
- 5 středních škol.

#### **Střední školy**

- Uměleckoprůmyslová škola sklářská - nabízí možnost výběru z osmi oborů (sklář, užitá malba či průmyslový design), některé z nich jsou zakončeny maturitní zkouškou a zkouškou talentovou, jiné výučním listem,
- Integrovaná střední škola – centrum odborné přípravy a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky – škola nabízí jak studium tříleté, tak čtyřleté v patnácti oborech, jako pokračující vzdělání nabízí nástavbové studium,
- Střední průmyslová škola stavební – jsou zde k dispozici tři studijní obory: stavebnictví se zaměřením na pozemní stavitelství nebo technická zařízení budov, na konci studia proběhne maturitní zkouška,
- Střední škola pro sluchově postižené – možnost studia ve čtyřech studijních oborech: tříleté - elektrikář, zahradník/zahradnice, čtyřleté - elektronické počítačové systémy, počítačové systémy a aplikovaná elektrotechnika,

- Obchodní akademie – nabízí studium ve třech oborech na SŠ, dále poskytuje vyšší odborné studium a VŠ – bakalářské studium ve čtyřech oborech, je zde také možnost navštěvovat univerzitu třetího věku,
- Gymnázium – možnost studia v čtyřletém nebo šestiletém oboru.

### **3.3.6 Vsetín**

Založení města Vsetín spadá do začátku 14. Století. V roce 2008 byl počet obyvatel 27 767. Město Vsetín v současné době klade důraz na udržitelný rozvoj, rozvoj lidských zdrojů, schopnost přilákat nové investory. Příkladem může být výstavba průmyslové zóny nebo vybudování cyklostezky. Důkazem je využívání programů EU, jako jsou ISPA, Phare 2003 a INTERREG III k obnově či realizace určitého projektu.

Na Vsetíně se nachází:

- 11 mateřských škol,
- 7 základních škol,
- 6 středních škol.

### **Střední školy**

- SŠ podnikání, bankovníctví a cestovního ruchu- známá také jako Kostka, je soukromá škola nabízející tři typy vzdělání: humanitní gymnázium (čtyřleté, šestileté), pedagogické lyceum a ekonomicko - podnikatelský obor,
- Střední zdravotnická škola – k výuce nabízí obor Zdravotnický asistent, také nabízí vyšší odborné studium v oboru Diplomová všeobecná sestra a krátce je zde tento obor vyučován i jako tříletý,
- Střední průmyslová škola strojnická – nabízí jak čtyřleté studium ve třech oborech (strojírenství se zaměřením na jakosti a ekonomiku a na výpočetní techniku, technické lyceum), tak studium bakalářské,

- Střední škola obchodu a služeb – možnost studia v pěti oborech: obchodník, prodavač, krejčí, podnikání a peněžní manipulace, obory jsou ukončeny maturitní zkouškou,
- Střední odborná škola - nabízí tři hlavní směry studia: stavebnictví (tesař, truhlář, instalatér,...), strojírenství (automechanik, autotronik,...), gastronomie (kuchař, cukrář, číšník/servírka),
- SŠ obchodu a služeb - má pět oborů. Např.: obchodník, prodavač, krejčí nebo obor podnikání,
- Gymnázium – poskytuje čtyřleté nebo osmileté vzdělání, nabízí i státní jazykové zkoušky.

### **3.3.7 Zlín**

První zmínka o Zlínu je z roku 1322. Město Zlín je s 85 000 obyvateli průmyslově-podnikatelským centrem regionu střední Moravy a je také městem krajským. Důležitým mezníkem zlínské historie se stal rok 1894, kdy zde byla založena obuvnická firma Baťa, i v dnešní době je zlínský kraj orientován na obuvnickou výrobu. Zlín byl dlouho také znám pod názvem Gottwaldov. Akademickou půdu představuje nedávno vzniklá Univerzita Tomáše Bati, kterou navštěvuje asi 12 500 studentů, kteří si mohou vybrat z šesti fakult.

Město Zlín nabízí:

- 24 mateřských škol,
- 17 základních škol,
- 13 středních škol.

### **Střední školy**

- Střední zdravotnická škola – má na výběr dva obory: Zdravotnický asistent a Zdravotnické lyceum, pro získání titulu DiS jsou zde také dva obory: Diplomovaná všeobecná sestra a Diplomovaný zdravotnický záchranář,

- SŠ pedagogická a sociální – soukromá škola nabízí dva studijní programy: Výchova dětí předškolního a mladšího školního věku a obor Sociální péče, každý obor je zakončen maturitní zkouškou,
- SŠ gastronomie a obchodu - s možností výběru ze tří hlavních směrů: Kuchař - číšník, Gastronomie a Gastronomie s hotelovým provozem, kde v každém směru jsou profese (číšník, servírka, kuchař či obchodník),
- Střední průmyslová škola – možnost studia v pěti oborech: strojírenství, elektrotechnika, stavebnictví, ekonomické a technické lyceum,
- Střední průmyslová škola polytechnická – Centrum odborné přípravy – je zde na výběr pět oborů: zpracovatelský, ekonomický, elektrotechnický, polygrafický a strojírenský. Každý z těchto oborů v sobě zahrnuje několik zaměření s výučním listem nebo maturitní zkouškou,
- Středisko praktického vyučování Merkur – zajišťuje vyučování čtyřletého oboru obchodník,
- SŠ podnikatelská – soukromá škola nabízí jednak maturitní studium ve třech oborech: Ekonomika a podnikání, Podnikatel a Podnikání, ale také možnost studia na vyšší odborné škole,
- SŠ obchodně technická – škola poskytuje možnost jak studia dvou maturitních oborů, tak tří učebních oborů řemesel a možnost nástavbového studia ve dvou oborech,
- SŠ hotelová – soukromá škola, nabízející čtyři studijní obory: Společné stravování, Podnikání, Hotelnictví a turismus a Hotelnictví, nabízí i možnost nástavbového studia,
- Odborné učiliště a Praktická škola – zaměřuje se na zednické, tesařské práce, ale též na kuchařské a pečovatelské práce,
- Gymnázium Zlín – poskytuje jak čtyřleté studium, tak osmileté, s možností volby sportovní a tělesné přípravy, je zde také možnost si udělat státní jazykovou zkoušku,

- Gymnázium Lesní Čtvrť – student má na výběr buď všeobecné studium na čtyři nebo osm let, ale také obor živé jazyky,
- Obchodní akademie – poskytuje střední vzdělání s maturitní zkouškou, možnost si prodloužit studium o nástavbové studium ve dvou oborech a bakalářské studium také ve dvou oborech (Marketing, Finanční řízení podniku).

## **4 Vyhodnocení vzdělávacích programů**

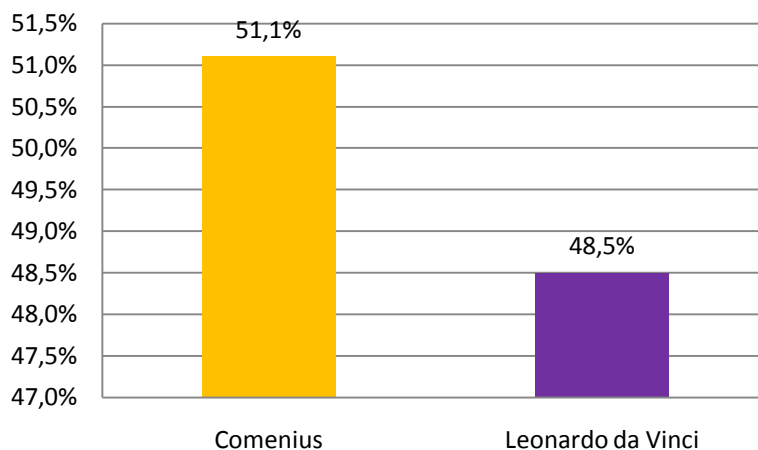
Vzdělávací programy na středních školách jsou důležitým nástrojem rozvíjení znalostí mladých lidí, pomáhají ke zdokonalení jazyků, jsou přínosné pro osobní rozvoj, k získání dovedností a zkušeností. Střední školy využívají dva programy: Comenius a Leonardo da Vinci. Jejich cílem je především zvýšit objem mobility žáků, zlepšit kvalitu výuky a předávat zkušenosti.

### **4.1 Vyhodnocení dotazníkového průzkumu**

Pro vyhodnocení vzdělávacích programů, které využívají střední školy, byla použita dotazníková metoda. Dotazník s dvanácti otázkami byl rozeslán na 54 středních škol ve Zlínském kraji. Z tohoto počtu přišlo 39 vyplněných zpět a tyto výsledky byly zpracovány do dvanácti grafů. Cílem dotazníku bylo zjistit, zda střední školy využívají vzdělávací programy Comenius, Leonardo da Vinci a další, jaká je jejich četnost, kolik žáků a učitelů se účastní nebo jakou zemi v rámci konkrétního projektu navštíví.

Graf č. 1

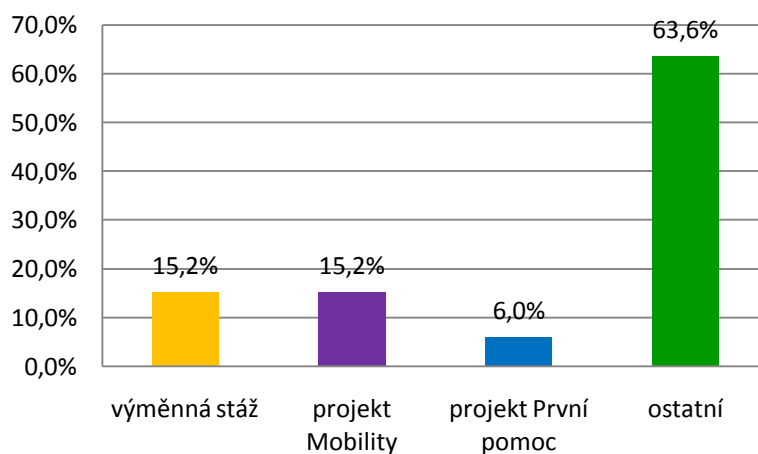
Účastnila se někdy Vaše škola nějakého vzdělávacího programu? (Comenius, Leonardo da Vinci, Jean Monet, Grundtvig, Průřezový program,...). Pokud ano, jakého?



Všichni respondenti uvádějí, že se nějakého vzdělávacího programu zúčastnili. Buď využívají program Comenius nebo Leonardo da Vinci. Jak jde vidět z grafu, četnost těchto dvou programů je téměř vyrovnaná. Školy ale mnohdy využívají své vlastní programy a nebo využívají operační programy: OP Lidské zdroje a zaměstnanost nebo OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Graf č. 2

Jakého konkrétního projektu jste se účastnili?

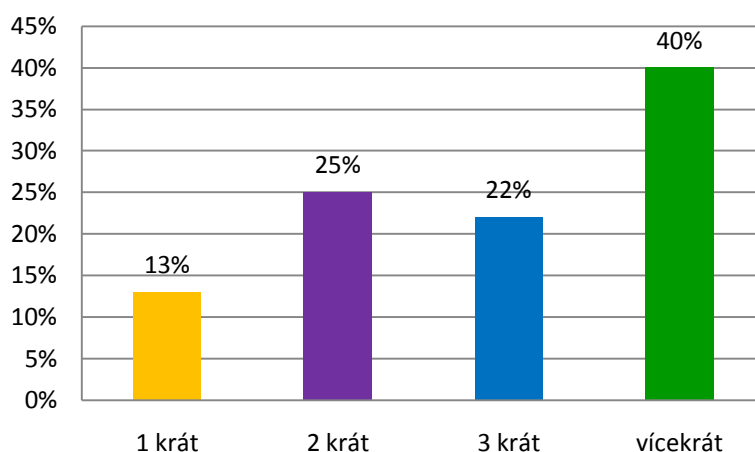




Většinou co škola, to jiný projekt. Ale najdeme tady i několik shodných projektů ve více školách. Jsou jimi projekt Mobility a První pomoc. Jsou zde i výměnné stáže s jiným zahraničním státem. Většinou s Belgií, Německem či Polskem. Sloupec “ostatní“ zahrnuje desítky jiných projektů. Mezi nimi: Spotřebitelé a festivaly, Moře a země, Uměním do Evropy, Různí a přitom stejní, Evropská občanství – mozaika v pohybu, Praxe v Evropě či NICE – partnerství škol.

Graf č. 3

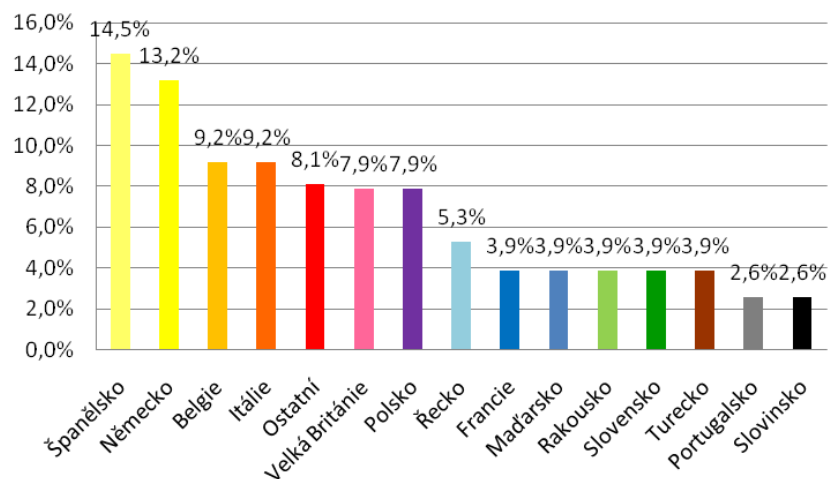
Kolikrát jste se účastnili nějakého programu (projektu)?



Graf znázorňuje četnost účasti v nějakém vzdělávacím programu. Nejvíce odpovědí bylo, že se účastnili projektu více než 3 krát – 40%. Můžeme tedy vidět, že střední školy se snaží využívat tyto programy, především proto, aby rozšířily vědomosti studentům, poskytly nové poznatky a ukázali, jak vše probíhá v praxi.

Graf č. 4

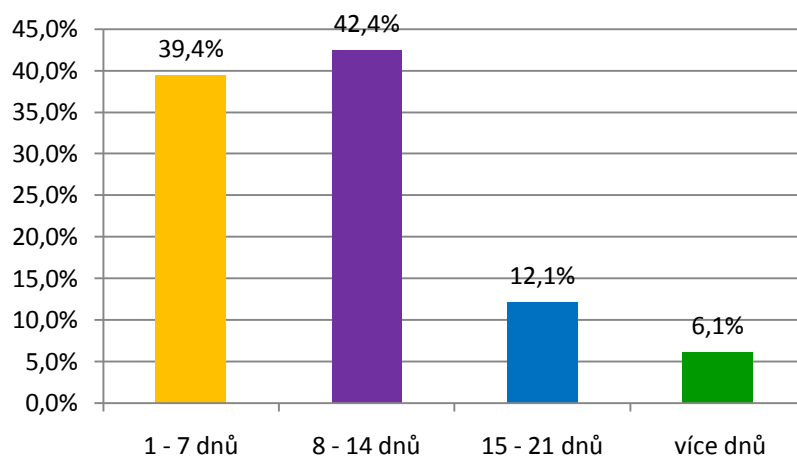
Jakou zemi jste v rámci projektu navštívili?



V rámci programů Comenius a Leonardo da Vinci jsou nejnavštěvovanější země Španělsko, Německo, Belgie nebo Itálie. Ale najdeme zde i takové neobvyklé země jako Slovinsko nebo Maďarsko. Mezi země “ostatní” jsou zařazeny méně typické země jako Bulharsko, Finsko, Kypr, Norsko, Rumunsko a Švédsko, které jsou méně navštěvované z důvodu náročnosti financí a vzdálenosti.

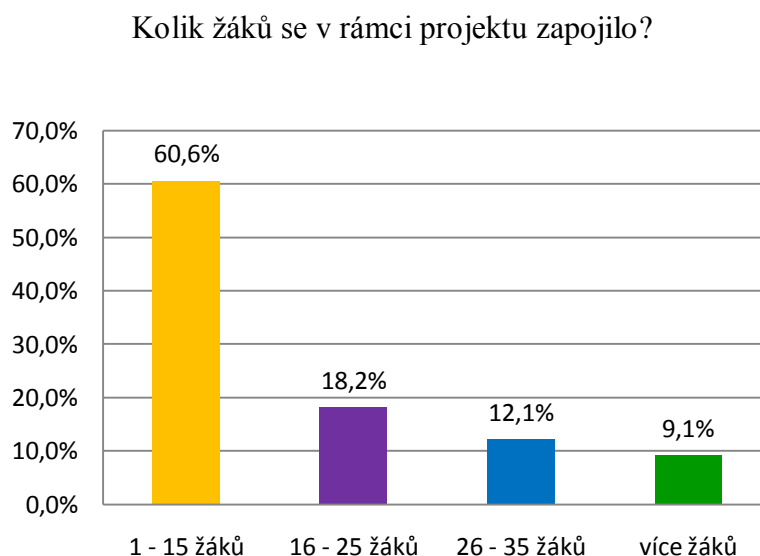
Graf č. 5

Jaká bývá obvyklá délka pobytu?



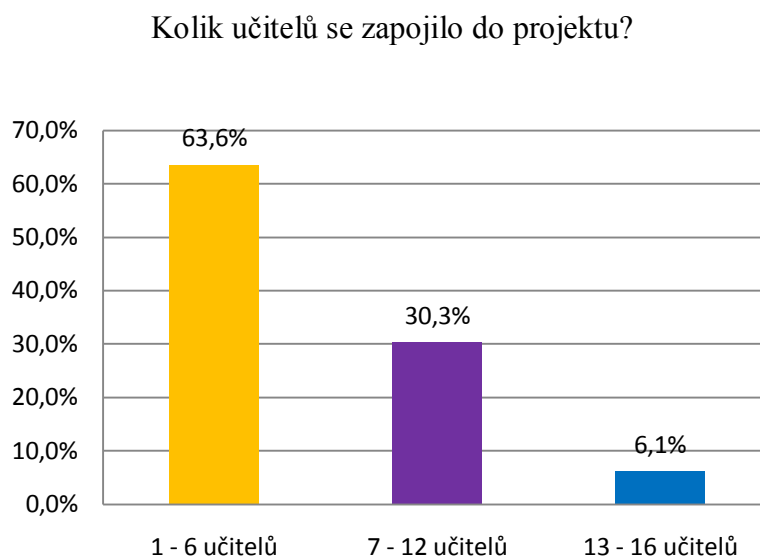
Nejvíce žáků stráví v zahraničí 8 – 14 dnů v rámci projektu. Ovšem je zde také doba přes tři týdny, která se většinou týká studentů, kteří např. studují cestovní ruch a jedou v rámci projektu na 2 – 3 měsíce do zahraničí na praxi. Ale platí zde pravidlo: čím déle, tím lépe pro studenty, kteří si tímto pobytem například zlepší jazykovou stránku, seznámí s novými lidmi a poznají novou zemi.

Graf č. 6



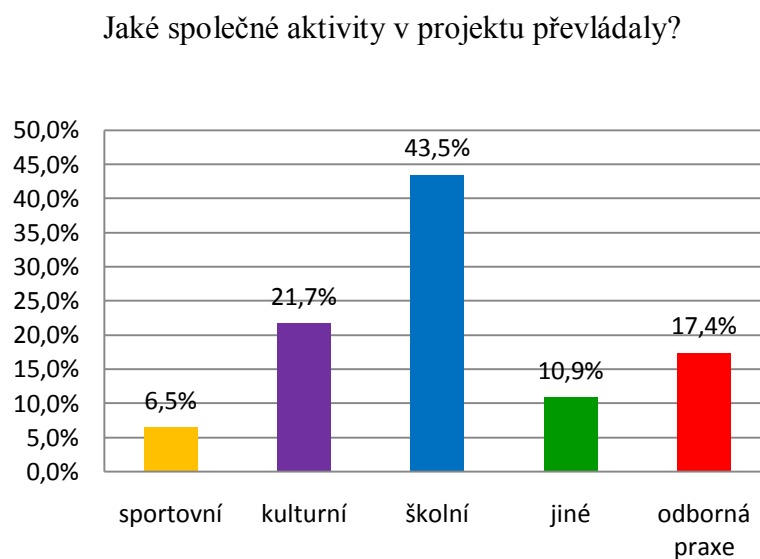
Nejvíce zastoupenou skupinou je skupina jednoho až patnácti žáků, kteří se účastní projektu. V menší skupině se žákům lépe pracuje a komunikuje. Ale vše je také ovlivněno poskytnutým grantem, který kdyby byl větší, tak počet studentů v projektu se zvýší.

Graf č. 7



Počet pedagogického dozoru by měl odpovídat počtu žáků. Jak vidíme v grafu, tak nejvíce se do projektu zapojuje 1 – 6 učitelů, kteří tam s žáky buďto jedou, nebo pomáhají s realizací projektu.

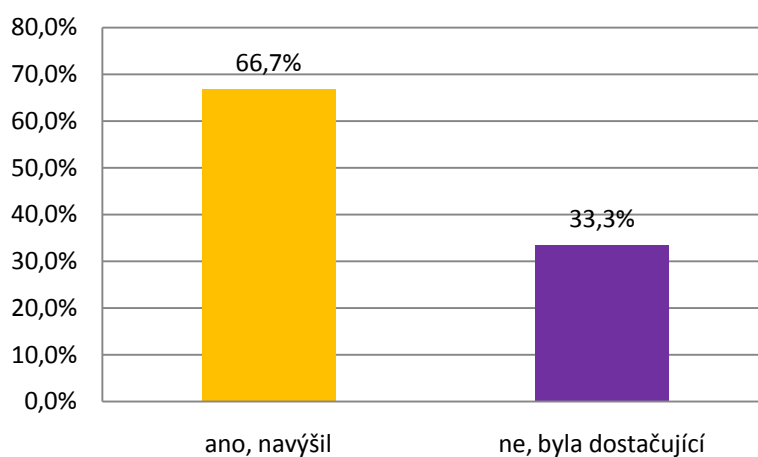
Graf č. 8



Z grafu vyplývá, že školní aktivity převládají nad sportovními nebo kulturními – památky, divadlo atd. Mnohé školy také chtějí, aby se žáci něco dozvěděli o zemi, ve které se právě nacházejí. Proto mezi společnými aktivitami najdeme prohlídku země, seznámení se s cestovním ruchem, poznání historie země, její kultury nebo stáže v různých sociálních zařízeních není výjimkou. Velké zastoupení má také odborná praxe, a to především u škol s odborným zaměřením, kde praxe je hlavní prioritou.

Graf č. 9

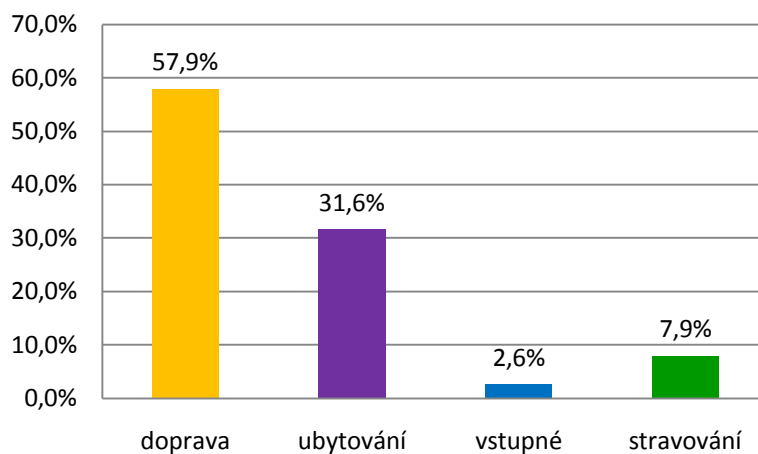
Navýšili byste částku poskytovaného grantu nebo vám jeho výše přišla dostačující?



Přes dvě třetiny středních škol odpovědělo, že by poskytovanou částku na daný projekt navýšilo. Vyšší finanční dotace by tak umožnila navýšit počet vyjíždějících studentů v rámci daného projektu.

Graf č. 10

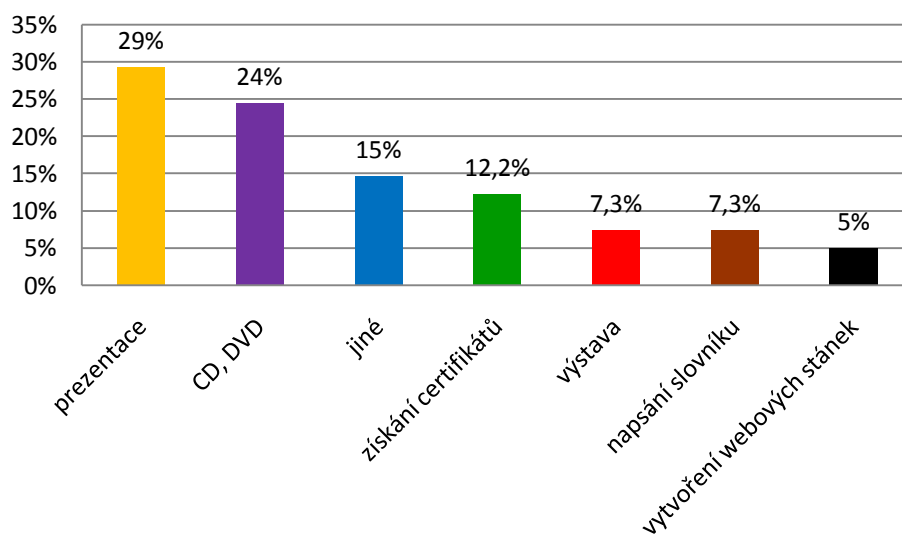
Na co jste použili největší část finančních prostředků?



Nejvíce finančních prostředků v rámci projektu jde na dopravu a ubytování. S rostoucí cenou benzínu je to pochopitelné. Pokud se jede do země jako je Německo, Rakousko či Belgie, musí se počítat s tím, že například strava tam bude dražší než v České republice. Ale za tu zkušenost to určitě stojí.

Graf č. 11

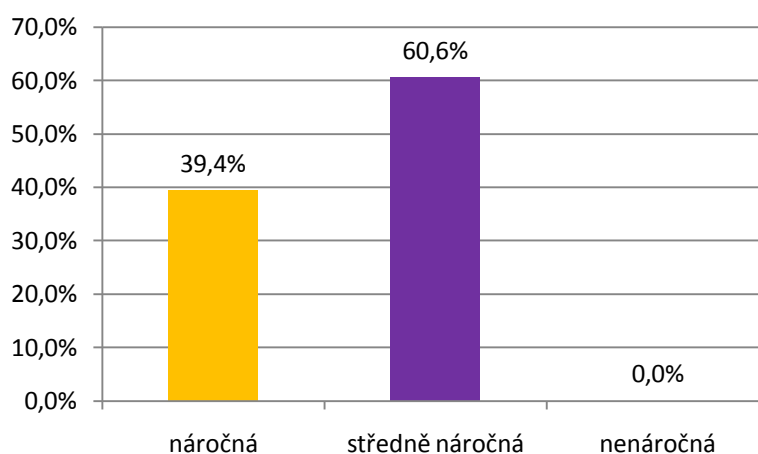
Čím byl zakončen váš projekt?



Každý projekt mívá nějaký výsledek, závěr. V dnešní moderní době jsou to především prezentace v powerpointu, záznam projektu na CD (fotografie), popřípadě na DVD, vytvoření webových stránek o projektu. Co se týče odborné praxe, tak tito studenti na konci dostanou certifikát o absolvování praxe. Mezi jiné zakončení projektu se objevily: písně, loga, vydání knihy nebo vymyšlení sloganu.

Graf č. 12

Administrativní práce spojená s předkládáním a realizací projekt byla



Z dotazníků vyplynulo, že před předložením projektu je třeba vyplnit obsáhlý formulář. To je to nejhorší na realizaci vůbec. Možná proto některé školy ani nechtějí projekty realizovat. Přes 60 % dotázaných si myslí, že administrativa spojená s realizací projektu je středně náročná, ovšem setkala jsem se i s názorem, že byla až velmi obtížná. Za nenáročnou ji nepovažovala žádná střední škola.

## 5 Závěr

Již sto let př.n.l. římský filosof, řečník a spisovatel Cicero Marcus Tullius pronesl větu: Praxe je nejlepší učitelka. K samotné praxi patří i vzdělávací programy Evropské unie. Poskytují řadu možností, jak mohou členské země vynaložit s poskytnutým grantem.

Teoretická část této bakalářské práce obsahuje přehled vzdělávacích programů v programovacím období 2007 – 2013: Comenius, Leonardo da Vinci, Erasmus, Grundtvig, Průřezový program a program Jean Monnet – dnes známé jako Program pro celoživotní vzdělávání. Výčet programů obsahuje jejich zaměření – pro koho jsou určeny, jaká je jejich náplň a jaké mají jednotlivé programy cíle.

Praktická část byla zaměřena na vzdělávací programy na středních školách ve Zlínském kraji, nechybí zde stručný popis kraje a všech středních škol, které se zde nacházejí. Cílem praktické části bakalářské práce bylo zjistit, zda střední školy vzdělávací programy využívají a v jaké míře. Byla použita metoda dotazníkového šetření, výsledky byly vyhodnoceny a graficky zpracovány.

Z průzkumu vyplynulo, že všechny školy využívají buď program Comenius, nebo Leonardo da Vinci, mnohé se účastní i výměnných stáží, některé mají zkušenosti s projekty Mobility a První pomoc. Většina škol využila některého ze vzdělávacích programů více než třikrát. Nejnavštěvovanější země v rámci konkrétních projektů jsou Španělsko, Německo Belgie či Itálie. Studenti stráví v zahraničí většinou 8 – 14 dnů. Každého projektu se účastní jak studenti, tak pedagogové. Jejich počet je závislý na poskytnutém grantu. V projektech středních škol ve Zlínském kraji převládají školní aktivity, ale také kulturní a odborná praxe. Výše poskytnutého grantu se odráží na počtu studentů, na kvalitě projektu, proto není divu, že přes 60% respondentů by tuto částku zvýšilo. Převážná část finančních prostředků je využita na dopravu a ubytování. Každý projekt bývá ukončen buďto prezentací, vytvořením webových stránek, sepsáním slovníku nebo získáním certifikátu. Většina respondentů se domnívá, že administrativa spojená s realizací projektu je středně náročná až náročná. Náročná administrativa může být důvodem, proč se některé školy do vzdělávacích programů vůbec nezapojují, počet takových škol je však zanedbatelný.



Z průzkumu vyplynulo, že střední školy Zlínského kraje vzdělávací programy využívají, protože si uvědomují, že jsou důležitým nástrojem pro rozvoj znalostí a dovedností, že pomáhají ke zdokonalení jazykových schopností, zlepšují kvalitu výuky a jsou přínosem pro osobnostní rozvoj studentů.

## Seznam použité literatury

### Knižní zdroje

[1]. BRDEK, Miroslav. VYCHOVÁ, Helena. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle*. Kapitola 2,3,4. Praha: Aspi Publishing, 2004, ISBN 80-86395-96-0.

[2]. EVROPSKÁ KOMISE. *Comenius: Příběhy a úspěchy - Evropa vytváří příležitosti*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008. 28s. ISBN 978-92-79-05903-2.

[3]. EVROPSKÁ KOMISE. *Erasmus: Příběhy o úspěchu – Evropa vytváří příležitosti*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008. 32s. ISBN 978-92-79-05828-8.

[4]. EVROPSKÁ KOMISE. *Leonardo da Vinci: Příběhy o úspěchu – Evropa vytváří příležitosti*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008. 28 s. ISBN 978-92-79-05780-9.

[5]. EVROPSKÁ KOMISE. *Grundtvig: Příběhy o úspěchu – Evropa vytváří příležitosti*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008. 28 s. ISBN 978-92-79-05878-3.

[6]. EVROPSKÁ KOMISE. *Jean Monnet: Příběhy o úspěchu – Evropa pro celoživotní učení*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008. 28 s. ISBN 978-92-79-05929-2.

[7]. KOUCKÝ, Jan. KOVAŘOVIC, Jan. RYŠKA, Radim. *Evaluace, učitelé a vývoj středního školství v ČR*. Praha: Univerzita Karlova, 2008, ISBN 978-80-7290-369-6.

[8]. SDRUŽENÍ PRO VZDĚLÁVACÍ POLITIKU. *České vzdělání & Evropa. Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do EU*. Praha: Tauris, 1999, ISBN 80-211-0312-4.

## Internetové zdroje

- [9]. BUSINESS INFO. *Generální ředitelství evropské komise* [online] [cit. 2010-01-27]. Dostupné z [http:// www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/generalni-reditelstvi-evropske-komise/1000723/5146/](http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/generalni-reditelstvi-evropske-komise/1000723/5146/)
- [10]. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Sčítání lidu, domů a bytů 2011*. [online] [cit. 2010-04-19]. Dostupné z <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/544841?OpenDocument>
- [11]. EUROPA. *Evropský soudní dvůr*. [online] [cit. 2010-01-28]. Dostupné z [http://europa.eu/institutions/inst/justice/index\\_cs.htm](http://europa.eu/institutions/inst/justice/index_cs.htm)
- [12]. EUROSKOP. *Bílé knihy*. [online] [cit. 2010-01-28]. Dostupné z [http:// www.euroskop.cz/200/322/clanek/bile-knihy/](http://www.euroskop.cz/200/322/clanek/bile-knihy/)
- [13]. EVROPSKÁ KOMISE. *Program celoživotního učení- Průřezový program*. [online] [cit. 2010-03-11]. Dostupné z [http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/transversal/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/transversal/index_en.html)
- [14]. EVROPSKÁ KOMISE. *eEurope*. [online] [cit. 2010-01-28]. Dostupné z [http:// ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term\\_207\\_cs.htm](http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_207_cs.htm)
- [15]. KROMĚŘÍŽ. *Současnost*. [online] [cit. 2010-04-14]. Dostupné z <http://www.mesto-kromeriz.cz/stranka.asp?kod=9&modul=navstevnik&map=22>
- [16]. KROMĚŘÍŽ. *Školy a školská zařízení*. [online] [cit. 2010-04-24]. Dostupné z <http://www.mesto-kromeriz.cz/mistatyp.asp?typ=75&modul=obcan&map=114>
- [17]. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Evropská spolupráce ve vzdělání*. [online] [cit. 2010-01-27]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/evropska-spoluprace-ve-vzdelavani>

- [18]. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Vzdělávací programy EU*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/vzdelavaci-programy-eu>
- [19]. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Nová generace programů 2007-2013*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/nova-generace-programu-2007-2013>
- [20]. NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Comenius*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z [http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=19&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=19&)
- [21]. NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Erasmus*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z [http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=34&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=34&)
- [22]. NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Grundtvig*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z [http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=63&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=63&)
- [23]. NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Jean Monnet*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z [http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=83&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=83&)
- [24]. NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Leonardo da Vinci*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z [http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=62&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=62&)
- [25]. NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Průřezový program*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z [http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=78&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=78&)

[26]. NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY. *Program celoživotního učení*. [online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z:

[http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project\\_folder\\_id=17&](http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=17&)

[27]. NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY.

*Rozhodnutí evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006*

[online] [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: [http://www.naep.cz/project-data/Rozhodnuti\\_LLP\\_c1720-2006-ES.pdf](http://www.naep.cz/project-data/Rozhodnuti_LLP_c1720-2006-ES.pdf)

[28]. ROŽNOV POD RADHOŠTĚM. *Školství, vzdělání*. [online] [cit. 2010-04-24]. Dostupné z <http://www.roznov.cz/skolstvi-vzdelani>

[29]. ROŽNOV POD RADHOŠTĚM. *Základní informace – město*. [online] [cit. 2010-04-14]. Dostupné z <http://www.roznov.cz/zakladni-informace-mesto>

[30]. STŘEDNÍ ŠKOLY. *Střední školy - okres Zlín*. [online] [cit. 2010-04-24]. Dostupné z <http://www.stredniskoly.cz/seznam-skol/zlinsky-kraj/zlin/>

[31]. UHERSKÝ BROD. *Historie města*. [online] [cit. 2010-04-14]. Dostupné z <http://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&id=29&expandMenu=6>

[32]. UHERSKÝ BROD. *Střední školy odborné učiliště*. [online] [cit. 2010-04-24]. Dostupné z <http://www.ub.cz/pages.aspx?rp=5&ID=13&expandMenu=18>

[33]. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *Město*. [online] [cit. 2010-04-14]. Dostupné z <http://www.mesto-uh.cz/cms/obecne/vseobecne>

[34]. UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *Střední školy, střední odborná učiliště, střední odborné školy*. [online] [cit. 2010-04-24]. Dostupné z [http://www.mesto-uh.cz/cms/urad/odbory/odb\\_skol\\_sport/odd\\_skolstvi/prehled-zs-ms-ddm-ostatni/skoly\\_skzarizeni-kuzl/stredni\\_skoly](http://www.mesto-uh.cz/cms/urad/odbory/odb_skol_sport/odd_skolstvi/prehled-zs-ms-ddm-ostatni/skoly_skzarizeni-kuzl/stredni_skoly)

[35]. VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ. *Školy*. [online] [cit. 2010-04-24]. Dostupné z <http://www.valasskemezirici.cz/doc/17658/>

- [36]. VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ. *O městě*. [online] [cit. 2010-04-14]. Dostupné z <http://www.valasskemezirici.cz/doc/1046/>
- [37]. VSETÍN. *Současnost a vývojové trendy*. [online] [cit. 2010-04-14]. Dostupné z [http://www.mestovsetin.cz/vismo/dokumenty2.asp?id\\_org=18676&p1=6688&id=475469](http://www.mestovsetin.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=18676&p1=6688&id=475469)
- [38]. VSETÍN. *Střední školy a učiliště*. [online] [cit. 2010-04-24]. Dostupné z [http://www.mestovsetin.cz/vismo/o\\_utvar.asp?id\\_org=18676&id\\_u=6735&p1=6640](http://www.mestovsetin.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=18676&id_u=6735&p1=6640)
- [39]. WALTERBARTOS. *Evropská unie a školství české republiky*. [online] [cit. 2010-01-28]. Dostupné z [http://www.walterbartos.cz/clanky/evropska\\_unie\\_a\\_skolstvi\\_ceske\\_republiky.htm](http://www.walterbartos.cz/clanky/evropska_unie_a_skolstvi_ceske_republiky.htm)
- [40]. ZLÍN. *Historie a současnost města*. [online] [cit. 2010-04-14]. Dostupné z <http://www.zlin.eu/page/67804.historie-a-soucasnost-mesta/>
- [41]. ZLÍNSKÝ KRAJ. *Charakteristika zlínského kraje*. [online] [cit. 2010-03-26]. Dostupné z <http://www.kr-zlinsky.cz/>
- [42]. ZLÍNSKÝ KRAJ. *Výroční zpráva Zlínského kraje 2008*. [online] [cit. 2010-03-26]. Dostupné z <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?nid=3581&docid=30824&doctype=ART&did=3588>
- [43]. ZLÍNSKÝ KRAJ. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji za školní rok 2007-2008*. [online] [cit. 2010-03-26]. Dostupné z <http://www.kr-zlinsky.cz/lstDoc.aspx?nid=2811>

## **Seznam použitých zkratk**

ČR	Česká republika
DG	Directorate General
EU	Evropská Unie
ES	Evropské společenství
GŘ	Generální ředitelství
EHS	Evropské hospodářské společenství
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
MŠ	Mateřská škola
SŠ	Střední škola
ZŠ	Základní škola

## Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Comenius v číslech .....	9
Tabulka č. 2 Leonardo da Vinci v číslech .....	10
Tabulka č. 3 Erasmus v číslech.....	12
Tabulka č. 4 Grundtvig v číslech .....	13
Tabulka č. 5 Přehled středoškolského vzdělávání a konzervatoří ve Zlínském kraji ve všech formách vzdělávání ve školách všech zřizovatelů .....	24
Tabulka č. 6 Celkové počty žáků denní formy vzdělávání ve SŠ a konzervatořích ve Zlínském kraji.....	25

## Seznam grafů

Graf č. 1 Účastnila se někdy Vaše škola nějakého vzdělávacího programu? (Comenius, Leonardo da Vinci, Jean Monet, Grundtvig, Průřezový program,...). Pokud ano, jakého? ....	36
Graf č. 2 Jakého konkrétního projektu jste se účastnili? .....	36
Graf č. 3 Kolikrát jste se účastnili nějakého programu (projektu)? .....	37
Graf č. 4 Jakou zemi jste v rámci projektu navštívili? .....	38
Graf č. 5 Jaká bývá obvyklá délka pobytu? .....	38
Graf č. 6 Kolik žáků se v rámci projektu zapojilo?.....	39
Graf č. 7 Kolik učitelů se zapojilo do projektu? .....	40
Graf č. 8 Jaké společné aktivity v projektu převládaly?.....	40
Graf č. 9 Navýšili byste částku poskytovaného grantu nebo vám jeho výše přišla dostačující? .....	41
Graf č. 10 Na co jste použili největší část finančních prostředků? .....	42
Graf č. 11 Čím byl zakončen váš projekt?.....	42
Graf č. 12 Administrativní práce spojená s předkládáním a realizací projekt byla .....	43



## Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

Ve Valašském Meziříčí dne .....

.....  
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

## **Seznam příloh**

**Příloha č. 1 Dotazník**

## **Příloha č. 1 Dotazník**

Dobrý den,

v současné době pracuji na bakalářské práci, která se zabývá vzdělávacími programy na středních školách ve Zlínském kraji. Touto cestou bych Vás ráda poprosila o vyplnění krátkého dotazníku, jehož cílem je zjistit, zda se školy účastní těchto programů a v jakém rozsahu.

**Správné odpovědi výrazně označte, popřípadě doplňte odpověď a pošlete, prosím Vás, zpět na stejnou emailovou adresu.**

**Děkuji Vám za čas, který vyplnění dotazníku věnujete a přeji příjemný zbytek dne.**

Aneta Raková

**1. Účastnila se někdy Vaše škola nějakého vzdělávacího programu? (Comenius, Leonardo da Vinci, Jean Monet, Grundtvig, Průřezový program,...). Pokud ano, jakého?**

a) ano ..... b) ne

V případě, že ano, napište název programu.

**2. Jakého konkrétního projektu jste se účastnili? .....**

**3. Kolikrát jste se účastnili nějakého programu (projektu)?**

a) 1x                      b) 2x                      c) 3x                      d) vícekrát

**4. Jakou zemi jste v rámci projektu navštívili?**

a) Velká Británie	e) Slovensko
b) Německo	f) Francie
c) Rakousko	g) Španělsko
d) Polsko	h) jinou .....

**5. Jaká bývá u projektu obvyklá délka pobytu?**

a) 1-7 dnů	c) 15-21 dnů
b) 8-14 dnů	d) déle

**6. Kolik žáků se v rámci projektu zapojilo?**

- |          |          |
|----------|----------|
| a) 5-15  | c) 26-35 |
| b) 16-25 | d) více  |

**7. Kolik učitelů se zapojilo do projektu? .....**

**8. Jaké společné aktivity v projektu převládaly?**

- |                                     |                  |
|-------------------------------------|------------------|
| a) sportovní (fotbal, tenis,...)    | c) školní        |
| b) kulturní (divadlo, recitace,...) | d) odborná praxe |
|                                     | e) jiné          |

**9. Navýšili byste částku poskytovaného grantu nebo vám jeho výše přišla dostačující?**

- |                 |                         |
|-----------------|-------------------------|
| a) ano, navýšil | b) ne, byla dostačující |
|-----------------|-------------------------|

**10. Na co jste použili největší část finančních prostředků?**

- |            |               |
|------------|---------------|
| a) doprava | b) ubytování  |
| c) vstupné | d) stravování |

**11. Čím byl zakončen váš projekt?**

- |               |                     |
|---------------|---------------------|
| a) prezentace | c) napsání slovníku |
| b) výstava    | d) CD, DVD          |
|               | e) jiné             |

**12. Administrativní práce spojená s předkládáním a realizací projekt byla**

- |            |                    |              |
|------------|--------------------|--------------|
| a) náročná | b) středně náročná | c) nenáročná |
|------------|--------------------|--------------|